Súd:	Okresný súd Rožňava
Spisová značka:	9C/18/2023
Identifikačné číslo súdneho spisu:	7823200789
Dátum vydania rozhodnutia:	07. 02. 2024
Meno a priezvisko sudcu, VSÚ:	JUDr. Agnesa Hvastová
ECLI:	ECLI:SK:OSRV:2024:7823200789.4

ROZSUDOK V MENE SLOVENSKEJ REPUBLIKY

Okresný súd Rožňava, sudkyňou JUDr. Agnesou Hvastovou, v spore žalobcu: A. B., nar. XX.XX.XXXX, trvale bytom A. XXX, XXX XX A., zastúpeného: Advokátska kancelária prof. JUDr. Ján Klučka, CSc, s.r.o., Ku Potoku 4, 040 16 Košice, IČO: 54725542, proti žalovanému: Slovenská republika, v menej ktorej koná Ministerstvo vnútra SR, Pribinova 2, 812 72 Bratislava, IČO: 00151866, o zaplatenie nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práva žalovaného podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou, takto

r o z h o d o l :

I. Žalovaný j e p o v i n n ý zaplatiť žalobcovi sumu 2.000,- eur, v lehote do 15 dní od právoplatnosti rozsudku.

II. V prevyšujúcej časti súd žalobu z a m i e t a .

III. Súd priznáva žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % zo strany žalovaného s tým, že o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá vyšší súdny úradník.

o d ô v o d n e n i e :

1. Žalobca sa podanou žalobou domáhal zaplatenia nemajetkovej ujmy v peniazoch za porušenie práv žalobcu podľa práva Európskej únie Slovenskou republikou vo výške 10.000,00 eur od žalovaného a náhrady trov konania.

2. Žalobca si uplatnil nárok na náhradu nemajetkovej ujmy za obdobie troch rokov pred podaním žaloby, t. j. od 03.04.2020 do 02.04.2023. Žalobu odôvodnil tým, že si uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenej žalovaným v dôsledku porušenia práva Európskej únie k jeho ujme. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru (ďalej HaZZ), pričom vykonáva štátnu službu v služobnom pomere v súlade s ustanoveniami zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Štátnu službu aktuálne vykonáva v hodnosti podpráporčík, vo funkcii hasič-záchranár na Okresnom riaditeľstve HaZZ v Rožňave, Hasičská stanica C. D.. Týždenný pracovný čas žalobcu, ako príslušníka Hasičského zboru Slovenskej republiky, sa skladá zo 16,5 hodinových pracovných zmien, po ktorých nasleduje 7,5 hodinová pohotovosť (t. j. 24 hodinové zmeny) v takom rozsahu, že súhrn takto „naskladaného“ týždenného pracovného času pravidelne prekračuje 48 hodín. Úprava dovoleného rozsahu týždenného pracovného času zamestnancov (vrátane hasičov) tvorí predmet úpravy práva Európskej únie (ďalej len „ EÚ“), ktoré záväzne určuje maximálnu dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Jedná sa o Smernicu 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, pričom jej porušenie členským štátom EÚ vyvoláva jeho zodpovednosť podľa práva EÚ a pre osoby postihnuté takýmto porušením zakladá právo na náhradu spôsobenej ujmy pred vnútroštátnymi súdmi členského štátu. O takýto prípad sa jedná aj u žalobcu. Žalovaný Slovenská republika ako členský štát Európskej Únie

neprijal opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie požiadavky, aby nebola prekročená maximálna hranica priemerného týždenného pracovného času podľa článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Predmetná smernica bola prijatá v záujme zamedzenia pracovných úrazov a chorôb z povolania a jej cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, a to bez podriaďovania sa ekonomickým úvahám. Porušenie článku 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES vo vzťahu k žalobcovi je dostatočne závažné, pretože ide o porušenie jasnej a konkrétnej normy Únie, ktorá pokiaľ ide o hornú hranicu priemerného týždenného pracovného času neponecháva členským štátom priestor na voľnú úvahu, a súčasne ide o porušenie práva Únie, ktoré je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora Európskej únie (napr. C-429/09). Služobný (pracovný) čas príslušníka HaZZ je rozvrhnutý nerovnomerne (§ 86 zákona o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov). Jeden služobný deň žalobcu sa skladá zo štátnej služby, t. j. pracovnej zmeny v trvaní 16 hodín alebo 17 hodín a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti na pracovisku (§ 92 ZoHaZZ) v trvaní 7 alebo 8 hodín. Počas rokov 2019-2021 sa jednalo o 17 hodinové pracovné zmeny (výkon štátnej služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 7 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Počas roku 2022 sa jednalo o 16 hodinové pracovné zmeny (výkon služby), po ktorých bezprostredne nasledovala určená 8 hodinová služobná pohotovosť na pracovisku. Celkovo strávil žalobca na pracovisku sústavne (minimálne) 24 hodín v jednom služobnom dni. Služobná pohotovosť je určovaná počas služobného dňa na čas nočných hodín nasledovne:

? V rokoch 2019-2021 na čas od 22:30 hod. do 5:30 hod., t. j. 7 hodín (od 7:00 do 22:30 a od 5:30 do 7:00 – štátna služba, t. j. pracovná zmena v trvaní 17 hodín).

? V roku 2022 a 2023 na čas od 22:00 hod. do 6:00 hod., t. j. 8 hodín (od 7:00 do 22:00 a od 6:00 do 7:00 – štátna služba, t. j. pracovná zmena v trvaní 16 hodín)

V prípade, že je počas služobnej pohotovosti vyhlásený poplach a hasiči sú vyslaní na zásah, režim služobnej pohotovosti sa mení na prácu nadčas.

Keďže v mieste výkonu služby žalobcu sa strieda niekoľko hasičských zmien, každý tretí deň odslúži každá pracovná zmena 24 hodín a následne majú príslušníci v tejto zmene dva dni voľna. Ide teda o už spomínané nerovnomerné rozvrhnutie služobného času. Ako už bolo vyššie uvedené, žalobca každý tretí deň odslúži 24 hodín a následne má dva dni voľna. Mesačne odslúži každá hasičská zmena 10 pracovných zmien, pričom každý tretí mesiac je to až 11 zmien, čo je v priemere 10,4 zmeny mesačne. Nakoľko na každú zmenu bezprostredne nasleduje určená služobná pohotovosť, žalobca teda strávi na pracovisku bežne 240 až 264 hodín za mesiac, pričom do tohto rozsahu nie sú zahrnuté hodiny nadčasov. Počas služobnej pohotovosti sa žalobca ako príslušník HaZZ musí zdržiavať na pracovisku, z tohto sa nesmie vzdialiť a musí byť vždy počas celej doby pohotovosti pripravený na vykonanie zásahu. Ak je vyhlásený výjazd, vykonáva sa do 1 minúty od vyhlásenia, teda žalobca musí byť počas celej doby služobnej pohotovosti, ktorá mu je nariaďovaná v noci, okamžite pripravený na vykonanie zásahu. Napriek tejto skutočnosti sa mu však čas pracovnej pohotovosti nezapočítava do fondu pracovného času. Táto skutočnosť sa potom v konečnom dôsledku prejavuje tak, že aj keď reálne v súvislosti so služobnou činnosťou na pracovisku napr. v mesiaci január 2023 strávil viac než 263 hodín a 40 minút, v rámci fondu pracovného času mu je vykázaných len 176 hodín. Z takto vykazovaného fondu pracovného času, ktoré nezohľadňuje skutočný čas pracovnej pohotovosti, sa potom javí, že jeho priemerný týždenný pracovný čas neprekračuje 48 hodín, čo je však v absolútnom rozpore so skutočnosťou. Žalobca nemá dostatočný čas na regeneráciu a odpočinok a jeho určený čas služieb v jednotlivých týždňoch mu neumožňuje dostatočný odpočinok a regeneráciu, čo je v rozpore s právom Európskej únie. Žalobca vykonáva službu na mieste určenom zamestnávateľom (služobným úradom), musí tam byť fyzicky prítomný, musí byť plne k dispozícii a pripravený okamžite plniť svoje povinnosti (výjazd do 1 minúty od nahlásenia). Je oddelený od svojho vlastného súkromného sociálneho prostredia, jeho rodinných a spoločenských väzieb a jeho možnosť venovať sa svojim vlastným potrebám a organizovať si svoj súkromný čas a program je prakticky vylúčená. Žalobca plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy a preto je dôležité, aby mal možnosť si po práci odpočinúť, no napriek tomu bolo právo žalobcu na odpočinok ustavične niekoľko rokov porušované. Služobný čas žalobcu mal byť rozvrhnutý tak, aby nedochádzalo k porušovaniu jeho práv vyplývajúcich zo Smernice 2003/88/ES. K porušeniu práv žalobcu pritom dochádzalo práve výkonom služobnej pohotovosti. Uplynutý čas žalobcovi vrátiť možné nie je a nemôže ho stráviť inak, preto si uplatňuje nemajetkovú ujmu voči žalovanému. V príčinnej súvislosti s porušením práva Únie zo strany žalovaného došlo u žalobcu k vzniku škody (nemajetkovej ujmy) v dôsledku:

1/ zásahu do jeho práva na ochranu zdravia (článok 40 Ústavy Slovenskej republiky), pretože účelom stanovenia maximálneho týždenného pracovného času bolo podľa odôvodnenia smernice 2003/88/

ES zabezpečenie potreby odpočinku, aby pracovník (žalobca) v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobil úraz sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a aby si krátkodobo alebo dlhodobo nepoškodil zdravie,
2/ a súčasne zásahu do práva žalobcu na súkromie a rodinný život (článok 19 ods. 2 Ústavy Slovenskej republiky), pretože musel reálne odpracovať viac, ako bol povinný v zmysle smernice 2003/88/ES, na úkor svojich blízkych musel tráviť čas v práci a prichádzal o čas, ktorý by chcel a mohol venovať svojim najbližším, rodine, priateľom, záľubám, resp. iným aktivitám, ktoré nesúvisia s jeho pracovným zaradením.
Ako už bolo spomenuté, v okolnostiach prípadu žalobcu sa jedná o Smernicu 2003/88/ES Európskeho parlamentu a Rady zo 4.novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času. Ich základným cieľom je zaručiť lepšiu ochranu bezpečnosti a zdravia pracovníkov garantovaním minimálneho denného a týždenného času odpočinku, ďalej primeraných prestávok v práci ako aj stanovením maximálneho týždenného pracovného času. Účinná ochrana bezpečnosti a zdravia pracovníkov sa zabezpečuje tým, že členské štáty EÚ sú povinné zabezpečiť pracovníkom právo na stanovený týždenný pracovný čas ako aj minimálny čas odpočinku. Článok 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (Maximálny týždenný pracovný čas) stanovuje, že : „Priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín“. Tento článok ukladá členským štátom opatrenia na zabezpečenie toho, aby priemerný pracovný čas na každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročil 48 hodín a pracovníkom garantuje právo na 48 hodinový týždenný pracovný čas, ktoré im vyplýva priamo z práva EÚ. Súdny dvor EÚ (ďalej len ESD) súčasne spresnil, že aj v prípade hasičov nariadená pracovná pohotovosť na pracovisku tvorí súčasť ich týždenného pracovného času ktorá, v spojení s ich „riadnym“ pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Poukázal na rozhodnutia ESD: Vo veci C-429/09 G. Fuß týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD uviedol, že : „ pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu „pracovný čas“ v zmysle Smernice 2003/88.“ V dôsledku toho právo EÚ bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby, prekračuje týždennú hranicu upravenú v Článku 6 písmeno b) uvedenej smernice (bod 55 Rozsudku ESD z 25.11.2010, C-429/09, Günter Fuß). Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že : „...pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa, sa musí považovať ako celok za „pracovný čas“ v zmysle smernice 93/104 nezávisle od toho, akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonala v priebehu tejto pracovnej pohotovosti ...“ (Bod 27 Rozsudku ESD z 11.1.2007, C-437/05, Jan Vorel). Napokon vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že : „...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času.“ (bod 95 Rozsudku ESD z 5.10.2004, C-397/02, Bernhard Pfeiffer). V dôsledku takéhoto prístupu je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, tá skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka. V dôsledku toho kvalifikácia pracovného času ako doby prítomnosti zamestnanca na pracovisku nemôže závisieť od intenzity činnosti pracovníka, ale vyplýva výhradne z jeho povinnosti byť k dispozícii zamestnávateľovi (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas, bod 48, 58). Uvedené rozsudky ESD potvrdzujú, že členské štáty EÚ nemôžu jednostranne určovať rozsah pôsobnosti Článku 6 písmena b) Smernice 2003/88/ES tak, žeby 48 hodinový pracovný čas viazali na nejakú podmienku, prípadne by ho určitým spôsobom svojvoľne porušovali. Akákoľvek vnútroštátna právna úprava členského štátu, ktorá umožňuje, aby bol týždenný pracovný čas dlhší ako 48 hodín vrátane pracovnej pohotovosti na pracovisku, je v rozpore s požiadavkami Článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (bod 100 rozsudku ESD C-397/01, Pfeiffer). Napriek tomu, že Príloha č. 4 k Zákonu o Hasičskom a záchrannom zbore (ďalej len „Zákon o Hasičskom zbore“ alebo „Zákon“) uvádza, že do jeho znenia bola prebratá Smernica Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.novembra 2002 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času (bod 6. Prílohy č. 4), znenie jeho príslušných ustanovení túto skutočnosť nepotvrdzuje. V okolnostiach prípadu žalobcu je potrebné uviesť, že žiadne ustanovenie Zákona o Hasičskom zbore nepotvrdzuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle úniového práva. V tomto smere sa Zákon o Hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu

judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však na právnu kvalifikáciu pohotovosti na príslušníkov Hasičského zboru nevzťahuje. Ďalším nedostatkom zákona o Hasičskom a záchrannom zbore je, že zo Smernice 2003/88/ES nepreberal ustanovenia jej Článku 6 písmeno b) stanovujúce dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín napriek tomu, že podrobne definuje termíny služobná doba, služobná pohotovosť, spôsoby ich finančného ohodnotenia a pod. Uvedené pochybenia v Zákone o Hasičskom zbore nemajú len abstraktný význam, keďže podľa práva EÚ takáto úprava je na ujmu jeho príslušníkom, pretože im spôsobuje škodu, náhrady ktorej sa môžu domáhať pred vnútroštátnymi súdmi. Služobnú pohotovosť hasičov Zákon o Hasičskom zbore nepovažuje za súčasť ich týždenného pracovného času v zmysle únioového práva, v dôsledku čoho dochádza k jeho pravidelnému prekračovaniu. Takáto právna úprava nie je v súlade s Článkom 2 (definícia pracovného času) ako aj Článkom 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES (48 hodinový týždenný pracovný čas) Slovenskou republikou ako členským štátom EU a zakladá jej povinnosť na náhradu škody takto postihnutým jednotlivcom v rámci a prostredníctvom súdnych konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Skutočnosť, že týždenný pracovný čas hasičov prekračuje 48 hodín žalobca dokumentoval listinami o týždennej dochádzke, ktoré tvoria prílohu žaloby. Transpozícia smerníc nie je samoúčelná, nakoľko jej prostredníctvom sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EÚ vnášajú požiadavky únioového práva a dosahuje výsledok požadovaný únioým zákonodarcom. Správnosť prebratia smerníc v súlade s požiadavkami únioového zákonodarcu na prvom mieste potvrdzuje samotná prax uplatňovania jej pravidiel prostredníctvom vnútroštátnych preberacích zákonov, t. j. v danom prípade zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore. Je zrejmé, že vo veci žalobcu výsledok jeho uplatňovania nie je v súlade s únioovou požiadavkou 48 hodinového týždenného pracovného času pre členov Hasičského a záchranného zboru SR a jeho prostredníctvom sa nezaručuje plná účinnosť únioového práva na území Slovenskej republiky, čo je v rozpore s Čl.4 Konsolidovaného znenia Zmluvy o Európskej únii z r.1992. Nie je preto možné v žiadnom prípade tvrdiť, že prebratie smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. v znení neskorších predpisov, je v súlade s únioým právom, pokiaľ sa jeho uplatňovaním nedosahuje stav požadovaný Smernicou. Článok 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES ukladá členským štátom povinnosť dosiahnuť určený výsledok, ktorý nie je obmedzený žiadnou podmienkou a fixuje stanovenie hranice týždenného pracovného času na 48 hodín vrátane nadčasov. Vzhľadom na túto formuláciu ESD vo veci C-429/09 (G. Fuß) uviedol, že Článok 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES má priamy účinok (bod 35), keďže priznáva priamo jednotlivcom právo, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi. Ide o právo na to, aby v členskom štáte EÚ priemerný týždenný čas pracovníka neprekračoval týždennú hranicu 48 hodín. V zmysle uvedeného rozhodnutia ESD má preto aj žalobca pracujúci v Hasičskom a záchrannom zbore SR právo dovolávať sa porušenia Článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88 voči žalovanému v dôsledku toho, že jeho pracovná (služobná) pohotovosť sa nezapočítava do týždenného pracovného času, pričom jej nezapočítanie (zakázané právom EÚ) má za následok, že žalobca pracuje týždenne dlhšie ako 48 hodín, čím dochádza k porušeniu jeho práva podľa Článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. ESD v prípade C-429/09, G. Fuß, výslovne potvrdil, že : „...pracovník, ktorý ako hasič zamestnaný v rámci zásahovej služby spadajúcej do verejného sektora odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, sa môže dovolávať práva Únie na vyvodenie zodpovednosti orgánov dotknutého členského štátu s cieľom získať náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia tohto ustanovenia.“ (odsek 1 výrokovej časti rozsudku ESD). Pokiaľ ide o uplatnenie práva na náhradu škody ako aj spôsob jej výpočtu, Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia týkajúce sa samotného procesu náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva EÚ v tejto oblasti, je na vnútroštátnom práve každého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi v dôsledku porušenia právnej normy EÚ má byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a tiež aby definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu a výpočtu tejto náhrady. Rozsudky ESD sa v tejto súvislosti obmedzujú na formulovanie zásad, ktoré je potrebné rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej v dôsledku porušenia práva EÚ. Pokiaľ sa jedná o rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto musí byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu jeho únioových práv. Vo svojom rozsudku vo veci C-46/93 (Brasserie du Pécheur, bod 82) ESD zdôraznil, že vnútroštátny súd v konaní o náhradu škody musí osobitne zabezpečiť, že zvolený spôsob náhrady škody je v súlade so zásadou rovnocennosti (ekvivalencie), ktorú treba posúdiť s prihliadnutím na náhrady škody poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo podobných žalôb vychádzajúcich z vnútroštátneho práva (bod 95 citovaného rozsudku ESD). V dôsledku toho musí každý členský štát vo vzťahu k nárokom na náhradu škody,

ktoré majú základ v práve EÚ, napraviť následky spôsobenej škody podľa svojho vnútroštátneho práva upravujúceho zodpovednosť za spôsobenú škodu, pričom podmienky náhrady škody stanovené vo vnútroštátnych právnych úpravách nesmú byť menej výhodné ako podmienky týkajúce sa obdobných vnútroštátnych prostriedkov nápravy (zásada rovnocennosti) a nemôžu byť upravené tak, aby viedli k praktickej nemožnosti alebo nadmernému sťaženiu získania náhrady pred vnútroštátnymi súdmi (zásada efektivity), (Rozsudok ESD, C-524/04, Test Claimants, bod 123). Je rovnako úlohou vnútroštátneho súdu, aby posúdil, či boli naplnené úniové podmienky vzniku zodpovednosti členského štátu. V zmysle ustálenej judikatúry ide konkrétne o to, či cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva, či porušenie takejto normy bolo dostatočne závažné a či medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť (C-429/09, Fuß, bod 47; C-118/08, Trasportes Urbanos y Servicious Generales, bod 30). ESD v tejto súvislosti tiež uviedol, že tieto tri podmienky musia byť splnené, ak strata alebo škoda je dôsledkom nečinnosti členského štátu, napríklad v prípade netranspozície smernice, ako aj v prípade, kedy strata alebo škoda je dôsledkom prijatia legislatívneho alebo administratívneho aktu prijatého v rozpore s komunitárnym právom, a to bez ohľadu na to, či ho prijal samotný členský štát alebo verejnoprávna inštitúcia právne nezávislá od štátu (C-424/97, Haim, bod 37). Žalobca tvrdil, že v jeho prípade boli splnené úniové podmienky založenia zodpovednosti Slovenskej republiky zastúpenej Ministerstvom vnútra SR, za porušenie jeho práva garantovaného Článkom 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES, z ktorých vyplýva jeho nárok na náhradu takto spôsobenej škody. Svoje tvrdenie opieral o judikatúru ESD, a to predovšetkým o judikát vo veci G. Fuß (C-429/09), v ktorom ESD výslovne potvrdil právo na 48 hodinový pracovný čas pre príslušníkov hasičských zborov, za ktoré im v prípade jeho porušenia patrí právo na náhradu škody uplatniteľné pred súdnymi orgánmi členských štátov EÚ. V tejto súvislosti ESD rozhodol, že poškodení jednotlivci majú právo na náhradu, keď sú splnené tri podmienky, t. j. že:
1. cieľom porušenej právnej normy EÚ bolo priznať jednotlivcom práva,
2. porušenie je dostatočne závažné a
3. medzi týmto porušením a škodou spôsobenou poškodeným jednotlivcom existuje priama príčinná súvislosť.
Uplatnenie týchto podmienok dovoľujúcich konštatovať zodpovednosť členských štátov za škody spôsobené jednotlivcom porušeniami práva EÚ musia vnútroštátne súdy vykonať podľa usmernení Súdneho dvora. Pokiaľ ide o prvú podmienku, Súdny dvor potvrdil, že Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva EÚ, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke alebo akémukoľvek obmedzeniu a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi. V dôsledku toho Článok 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES predstavuje právnu normu Únie, ktorá jednotlivcom priznáva práva, a teda čím je prvá podmienka týkajúca sa existencie úniového práva splnená. Pokiaľ ide o druhú podmienku, podľa judikatúry Súdneho dvora je porušenie práva EÚ dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. V tejto súvislosti ESD v prípade G. Fuß (C-429/09) výslovne potvrdil, že nedodržanie požiadaviek upravených v Článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 bolo zjavným porušením judikatúry Súdneho dvora a musí sa považovať za dostatočne závažné porušenie práva EÚ, a preto je vo veci samej splnená aj druhá podmienka nevyhnutná na uznanie existencie nároku na náhradu škody (bod 58 rozsudku). Napokon pokiaľ ide o tretiu podmienku vzniku zodpovednosti, t. j. existenciu priamej príčinnej súvislosti, vnútroštátnemu súdu prislúcha, aby overil, či existuje takáto priama príčinná súvislosť medzi porušením Článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 a škodou, ktorá jednotlivcovi vznikla v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol dodržaný maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením. Vychádzajúc z uvedeného žalobca tvrdil, že v jeho prípade došlo k splneniu troch podmienok založenia zodpovednosti Slovenskej republiky za porušenie jeho práva podľa Článku 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES, a teda k legitímnemu uplatneniu jeho nároku na náhradu takto vzniknutej škody pred slovenským súdom. Náhrada škody členským štátom spôsobená jednotlivcom porušením ich práva musí byť primeraná vzniknutej škode. V prípade neexistencie ustanovení práva EÚ v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ktorý odpracoval priemerný týždenný pracovný čas presahujúci priemerný týždenný pracovný čas stanovený v Článku 6 písm. b) Smernice 2003/88 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času, v dôsledku porušenia právnej normy EÚ, mu bude uhradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením, a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady. Pokiaľ sa jedná o praktické uplatnenie práva na náhradu škody spôsobenej porušením úniového práva fyzickej osoby ako aj spôsob jej výpočtu,

samotná Smernica 2003/88/ES neobsahuje ustanovenia upravujúce proces náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení a ani stanovenia jej výšky. Aj rozsudky ESD sa obmedzujú len na formulovanie zásad, ktoré treba rešpektovať pred súdnymi orgánmi členských štátov v konaniach o náhradu škody vzniknutej jednotlivcom v dôsledku porušenia ich práv garantovaných právnym poriadkom EÚ. Pokiaľ ide rozsah náhrady škody spôsobenej porušením práva EÚ jednotlivcovi, táto má byť primeraná, aby mohla zabezpečiť skutočnú ochranu úniových práv. Podľa judikatúry ESD týkajúcej sa priamo škôd vznikajúcich hasičom pre nerešpektovanie 48 hodinovej pracovnej doby podľa Smernice 2003/88/ES pod škodou treba rozumieť : „škodu ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý mal nárok, ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený Článkom 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES dodržaný“ (bod 59 rozsudku ESD vo veci C-429/09 G.Fuß). V tejto súvislosti uvádza bod 5 Preambuly Smernice č.2003/88/ES, že pojem „odpočinok" znamená, že pracovníci by mali mať primeraný čas odpočinku, trvanie ktorého sa musí vyjadriť v jednotkách času. Pracovníkom spoločenstva sa musí poskytnúť minimálny denný, týždenný a ročný čas odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť „maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. V okolnostiach prípadu žalobcu preto treba za primeraný odpočinok v zmysle Smernice považovať taký, ktorý by mal nasledovať po 48 hodinovej týždennej pracovnej dobe zahrňujúcej jeho služobnú pohotovosť na pracovisku. Dlhodobé nerešpektovanie takto určeného únioveho týždenného pracovného času podľa Smernice 2003/88/ES sa tiež môže prejaviť v rámci osobnostnej sféry fyzických osôb predovšetkým vo vzťahu k ochrane ich práva na zdravie (na jeho úroveň a kvalitu) a tiež na ich celkovú fyzickú a/ alebo morálnu integritu. Už Preambula prvej smernice Rady 93/104/ES z 23.11.1993, ktorá sa týka niektorých aspektov organizácie pracovnej doby v tejto súvislosti zdôrazňuje, že : „v záujme zaistenia bezpečnosti a zdravia pracovníkov spoločenstva im musí byť poskytnutá minimálna denná, týždenná ročná doba odpočinku a primerané prestávky v práci. V tejto súvislosti je tiež potrebné zaviesť maximálnu hranicu týždenného pracovného času“. Preambula platnej Smernice 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času okrem potvrdenia uvedeného záväzku členských štátov uvádza tiež špecifikuje že: „...dlhé doby nočnej práce môžu poškodiť zdravie pracovníkov a ohroziť bezpečnosť na pracovisku ...“ a tiež, že : „...treba obmedziť trvanie nočnej práce vrátane nadčasov...“ (body 7 a 8 Preambuly). Odpočinok pracovníka by mal byť „dostatočne dlhý a nepretržitý, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe ani spolupracovníkom alebo iným osobám a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie...“ (bod 9 Preambuly). Analýza slovenského právneho poriadku potvrdzuje neexistenciu osobitnej právnej úpravy obsahujúcej náležitosti konania o náhradu škody spôsobenej porušením únioových práv jednotlivcov a ani pravidlá použitím ktorých by sa dalo dospieť k stanoveniu výšky náhrady. V dôsledku toho a vychádzajúc z povahy škody, ktorá má nemajetkovú povahu (škoda vzniknutá v dôsledku straty času odpočinku, na ktorý by mal žalobca nárok v prípade rešpektovania jeho 48 hodinového týždenného pracovného času), ako aj z podmienok jej uplatnenia, je v slovenskom právnom poriadku možné použiť pravidlá týkajúce sa náhrady nemajetkovej ujmy fyzickej osobe podľa §§ 11-13 Občianskeho zákonníka (ďalej len „OZ“), nakoľko tieto ustanovenia upravujú vzťahy obsahom aj účelom najbližšie k náhrade škody žalobcu v dôsledku porušenia jeho únioveho práva. V tejto súvislosti je potrebné uviesť, že aj únioveé právo uznáva, že v dôsledku jeho porušenia môže dôjsť u poškodenej osoby k náhrade nemajetkovej ujmy (Čl. 82 Nariadenia EU č. 2016/679 o ochrane fyzických osôb pri spracúvaní osobných údajov a o voľnom pohybe takýchto údajov). V dôsledku toho (a berúc do úvahy citovanú judikatúru ESD) možno nárok na náhradu takto vzniknutej škody podľa únioveho práva posúdiť ako nemajetkovú ujmu v zmysle slovenského práva, k náhrade ktorej dochádza v peniazoch. Zákonnú možnosť jej úhrady v peniazoch umožňuje § 13 ods. 2 OZ, pretože ju nepodmieňuje výlučne situáciami zníženia dôstojnosti fyzickej osoby v značnej miere alebo jej vážnosti v spoločnosti (formulácia „najmä“). Ustanovenie § 13 ods. 2 OZ totiž iba demonštratívne uvádza prípady, kedy je možné s ohľadom na intenzitu zásahu priznať náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Nemožno preto túto možnosť spájať iba so zásahmi proti dôstojnosti fyzickej osoby a jej vážnosti v spoločnosti (rozsudok NS ČR 30Cdo 2304/99). Podmienky uplatnenia vnútroštátnej zodpovednosti spôsobenej zásahom do osobnosti fyzickej osoby podľa OZ sú v zásade identické s tými, ktoré sú obsiahnuté v režime únioveej zodpovednosti, nakoľko sa rovnako predpokladá existencia zásahu spôsobilého objektívne vyvolať nemajetkovú ujmu, ďalej že musí ísť o zásah neoprávnený (t. j. zásah ktorý je v rozpore s objektívnym právom) a napokon že musí existovať príčinná súvislosť medzi uvedenými podmienkami. Povaha konania o náhradu nemajetkovej ujmy súčasne spĺňa požiadavky zásad únioveho práva na rovnocennosť (ekvivalenciu) s prihliadnutím na náhrady poskytované vnútroštátnymi súdmi v rámci sťažností alebo žalôb opierajúcich sa o vnútroštátne právo, ako aj efektivity, nakoľko nejde o konanie, ktoré by prakticky znemožňovalo alebo nadmerne sťažovalo získanie náhrady nemajetkovej ujmy za porušenie únioveho práva jednotlivca

pred vnútroštátnym súdom. Vzhľadom na procesnú absenciu ako únijnej tak aj špeciálnej vnútroštátnej právnej úpravy by sa mal postup súdu v konaní o náhradu škody spôsobenej žalobcovi porušením únijného práva spravovať existujúcimi vnútroštátnymi pravidlami, t.j. že súd priznáva peňažnú náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch (vrátane jej konkrétnej výšky), na základe vlastnej úvahy a pri zohľadnení všetkých okolností prípadu. Do úvahy je potrebné brať primeranosť takto poskytovanej náhrady, ktorou sa má zabezpečiť účinné zmiernenie vzniknutej nemajetkovej ujmy.

3. Žalovaný vo vyjadrení k žalobe zo dňa 28.06.2023 uviedol, že rozsah pôsobnosti Smernice 2003/88/ES je pozitívne vymedzený v čl. 2 ods. 1 Smernice 89/391/EHS ako aj negatívne vymedzený v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Inak povedané, Smernica 2003/88/ES sa neuplatňuje na odvetvia činností, ktoré zahŕňajú určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Vzhľadom na charakter vykonávaných činností a s tým spojený rozvrh služobného času sa Smernica 2003/88/ES na služobný pomer príslušníkov Hasičského a záchranného zboru nevzťahuje v plnom rozsahu, preto jej ustanovenia nemohli byť porušené tak ako to tvrdí žalobca. Podľa názoru žalovaného preto štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, vykonávajúcich zásahovú činnosť (ktorá je špecifická nerovnomerným rozvrhnutím služobného času, na ktorý priamo nadväzuje určená služobná pohotovosť) možno jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie pôsobnosti Smernice 89/391/EHS v čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov (napr. v osobitnom systéme sociálneho zabezpečenia, prísnej subordinácii a pod.). Rovnako úlohy, ktoré príslušníci Hasičského a záchranného zboru plnia, možno podľa súvisiacich právnych predpisov týkajúcich sa civilnej ochrany, integrovaného záchranného systému ako aj právnej úpravy samotného Hasičského a záchranného zboru, bez akýchkoľvek pochybností subsumovať pod pojem „osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“ v zmysle čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS. Žalovaný mal za to, že žalobca si nesprávne vykladá pôsobnosť Smernice, nakoľko podľa nášho názoru sa Smernica nevzťahuje na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru. Rozsah pôsobnosti Smernice stanovuje článok 1 ods. 3, podľa ktorého táto Smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činností, verejné a súkromné, v zmysle článku 2 Smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14, 17, 18 a 19 Smernice 89/391/EHS. Smernica Rady 89/391/EHS v článku 2 ods. 2 stanovuje, že Smernica 89/391/EHS sa neuplatňuje tam, kde sú s ňou nevyhnutne v rozpore charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti verejných služieb, ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo pre určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany. Z dikcie daného článku vyplýva, že ide len o exemplifikatívny a nie taxatívny výpočet činností, ktoré možno označiť ako osobitné činnosti verejných služieb. Štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, ktorí vykonávajú aj zásahovú činnosť charakteristickú nerovnomerným rozvrhnutím služieb s nariadenou služobnou pohotovosťou má charakter osobitnej činnosti služieb civilnej ochrany. Z tohto dôvodu žalobcovi nemohla vzniknúť škoda, nakoľko ustanovenia Smernice sa na neho nevzťahujú a teda nie je splnený základný predpoklad zodpovednosti za škodu. Hasičský a záchranný zbor, resp. jeho príslušníci vykonávajúci zásahovú činnosť, plnia okrem úloh na úseku ochrany pred požiarmi, aj úlohy na úseku civilnej ochrany obyvateľstva, predovšetkým v oblasti priameho výkonu záchranárskych činností. Z tohto dôvodu sú činnosti vykonávané príslušníkmi Hasičského a záchranného zboru pri zásahovej činnosti práve tými osobitnými činnosťami služieb civilnej ochrany, na ktoré sa Smernice 89/391/EHS nevzťahuje. Inak povedané, v súčasnosti iné zložky (okrem Hasičského a záchranného zboru), ktorým by boli zverené činnosti služieb civilnej ochrany neexistujú. Nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje, je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať, preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Žalovaný po zohľadnení rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-742/19 (body 50-59, 69-70) k veci dodáva nasledovné stanovisko: Účelom smernice, podľa čl. 1 a čl. 2 smernice, je, okrem iného, aj stanoviť maximálny týždenný pracovný čas („čl. 1 Účel a rozsah pôsobnosti 1. Táto smernica ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času. 2. Táto smernica sa vzťahuje na: a) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas a b) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.“). Článok 2 ods. 1 smernice vyjadruje legálnu definíciu pojmu „pracovný čas“ nasledovne: „1. „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou“. Ďalší z účelov smernice a rozsah jej pôsobnosti poodhaľuje aj rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-742/19, ktorý uvádza:

„[bod 59] V tejto súvislosti Súdny dvor na jednej strane rozhodol, že požiadavka kontinuity aktívnych služieb v oblastiach zdravia, bezpečnosti a verejného poriadku nebráni tomu, aby v prípade, že k nim dochádza za obvyklých podmienok, činnosti týchto služieb mohli byť organizované, vrátane pracovného času ich zamestnancov tak, aby výnimka stanovená v článku 2 ods. 2 prvom pododseku smernice 89/391 bola uplatniteľná na takéto služby iba za okolností osobitnej závažnosti alebo rozsahu, ako sú prírodné alebo technologické katastrofy, atentáty alebo veľké havárie, ktoré si vyžadujú prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, zdravia, ako aj bezpečnosti spoločnosti, a ktorých riadny výkon by bol ohrozený, ak by sa museli dodržiavať všetky pravidlá uvedené v smernici 2003/88. V takýchto prípadoch je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení tejto smernice, ktoré možno dočasne nedodržiavať v rámci uvedených služieb (pozri v tomto zmysle rozsudky z 20. novembra 2018, Sindicatul Familia Constan?a a i., C-147/17, EU:C:2018:926, bod 67, ako aj z 30. apríla 2020, Készenléti Rendőrség, C-211/19, EU:C:2020:344, bod 42 a citovaná judikatúra).“ Účelom smernice je teda zabezpečiť taký stav organizácie spoločenských vzťahov, v ktorom každý pracovník (v zmysle cit. rozsudku, pamätajúc na uvedené výnimky) bude v situácii, keď nebude musieť vykonávať prácu (v zmysle smernice) viac než 48 hodín týždenne v priemere v rámci sledovaného referenčného obdobia. Takýto cieľ smernice bol zvolený najmä preto, aby pracovníci mohli mimo svojho pracovného času uplatňovať svoje ostatné práva (príklon k tzv. sociálnemu právnemu štátu). Pri interpretácii smernice (vzhľadom na žalobu žalobcu) je potrebné tento vytýčený účel sledovať. Z hľadiska rozvrhnutia práce smernica uvádza v čl. 13: „Členské štáty prijmú opatrenia nevyhnutné na zabezpečenie toho, že zamestnávateľ, ktorý hodlá organizovať prácu podľa určitého rozvrhu, vezme do úvahy všeobecnú zásadu, že práca sa má prispôsobiť pracovníkovi s cieľom obmedziť najmä monotónnu prácu a prácu s vopred určeným pracovným tempom, v závislosti od typu pracovnej činnosti a od požiadaviek bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, najmä pokiaľ ide o prestávky v práci v priebehu pracovného času.“ Vzhľadom na to je potrebné vyvodiť výkladový záver, že nakoľko do najširšieho možného jazykového významu čl. 13 smernice nemožno zahrnúť spôsob rozvrhnutia práce z hľadiska času, ale len z hľadiska niektorých iných pracovných podmienok. Účelom smernice nie je nijakým spôsobom obmedzovať členské štáty v tom, ako umožnia plánovanie rozvrhnutia pracovného času (pozn. čl. 1 ods. 2 písm. b) používa pojem „rozvrhnutie práce“, nie pojem „pracovný čas“) vo svojich právnych poriadkoch a zároveň pracovníkom v tomto zmysle zo smernice nevyplývajú žiadne práva. Iný postup by nebol interpretáciou práva, ale jeho dotváraním, ktoré však neprináleží vnútroštátnym súdom, nakoľko v takom prípade by mohlo dochádzať k výrazným rozdielom v právach priznávaných pracovníkom na základe (dotvorenej) smernice v rôznych členských štátoch Európskej únie. Okrem uvedeného by takýto postup súdu bolo možné považovať za nelegitímny, nakoľko v tomto prípade nejde o neplánovanú medzeru v smernici. Prípadné vybočenie z tohto vnímania predmetnej problematiky je podľa názoru žalovaného možné len na základe rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie. Žalovaný navrhoval, pre prípad pochybností, požiadať vnútroštátny súd o to, aby konanie prerušil a podal návrh na začatie prejudiciálneho konania pred Súdnym dvorom Európskej únie. Z hmotnoprávneho hľadiska (existencie nároku) je správnym postupom vypočítanie skutočného týždenného priemerného pracovného času žalobcu (pracovný čas v zmysle smernice) po zohľadnení dovolenky, dodatkovej dovolenky, rekondičných pobytov, voľna vyplývajúceho z kolektívnej zmluvy, náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok a všetkých iných neprítomností (práceneschopnosť, návšteva u lekára, sprevádzanie rodinného príslušníka do zdravotníckeho zariadenia, karanténne opatrenia, výkon občianskych povinností, iné úkony vo všeobecnom záujme a pod.) v rámci referenčných období, za ktoré mal údajne žalobcovi vzniknúť nárok vyplývajúci z nemajetkovej ujmy (žalobca na niektorých miestach používa pojem škoda, inde nemajetková ujma). Rozhodujúcou skutočnosťou nie je plán služieb hasičských jednotiek (striedanie troch zmien v 24 hodinových intervaloch), ale to, koľko času konkrétny príslušník skutočne strávil pracovným časom priemerne za týždeň v rámci konkrétneho referenčného obdobia. V tejto časti argumentácie žalovaný opätovne poukázal na legálnu definíciu pojmu „pracovný čas“, prijatú pre účely smernice, ktorá je vyjadrená v čl. 2 ods. 1 smernice. Týždenný priemerný pracovný čas v rámci príslušného referenčného obdobia je potrebné vypočítať ako podiel súčtu času, ktorý žalobca strávil vykonávaním štátnej služby sčítaného s časom, ktorý žalobca strávil pohotovosťou na pracovisku bezprostredne nadväzujúcou na výkon služby, vydelený počtom týždňov príslušného referenčného obdobia (bližšie pozri tabuľky č. 1 – č. 7). Považoval za osobitne dôležité zdôrazniť, že maximálny týždenný pracovný čas predstavuje limit, ktorý je potrebné vždy vypočítať za celé referenčné obdobie. Ide o týždenný priemer pracovného času za referenčné obdobie. Z právneho hľadiska, v kontexte žaloby, nie je relevantný pracovný čas jednotlivca v konkrétnom týždni. Pre výpočet dĺžky referenčného obdobia je rozhodujúci čl. 19 smernice: „Možnosť odchýlky z od článku 16 písm. b) uvedenej v

článku 17 ods. 3 a v článku 18 nemôže viesť k ustanoveniu referenčného obdobia dlhšieho ako šesť mesiacov.“ Táto odchýlka je ustanovená v § 86 zákona: „Služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov.“ Zmyslom zavedenia referenčných období a ich právneho zakotvenia v smernici je práve zabezpečenie potrebnej flexibility pre výkon rôznorodých povolaní. Do referenčného obdobia je potrebné nezapočítať niektoré dni dovolenky a práceneschopnosti podľa čl. 16 písm. b) smernice. Kľúčové pre posúdenie žaloby nie je to, či v niektorom z kalendárnych týždňov (alebo inom období siedmych bezprostredne po sebe nasledujúcich dní, prípadne v kalendárnom mesiaci) strávil žalobca viac ako 48 hodín pracovným časom, ale to, koľko času týždenne v priemere v rámci konkrétneho referenčného obdobia strávil žalobca pracovným časom. Smernica nepojednáva o tom koľko maximálne môže pracovník stráviť pracovným časom za týždeň (mesiac), ale o tom, koľko priemerne týždenne môže pracovník stráviť pracovným časom v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Tvrdenie žalobcu, že jeho priemerný týždenný pracovný čas v rámci jednotlivých referenčných období je vyšší ako 48 hodín/týždeň, by mohlo platiť len ak by nikdy nevyužil možnosť (v niektorých prípadoch aj povinnosť) dovolenky, dodatkovej dovolenky, rekondičných pobytov, voľna vyplývajúceho z kolektívnej zmluvy, náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok a všetkých iných neprítomností (práceneschopnosť, návšteva u lekára, sprevádzanie rodinného príslušníka do zdravotníckeho zariadenia, karanténne opatrenia, výkon občianskych povinností, iné úkony vo všeobecnom záujme a pod.). Žalovaný mal za to, že žalobca týmto tvrdením zavádza súd a navrhoval, aby bola vec uvedená na pravú mieru. Žalobca nesprávne uvádza, že smernica záväzne určuje maximálnu dĺžku týždenného pracovného času na 48 hodín. Ide o mylnú interpretáciu čl. 6 písm. b) smernice, pretože toto ustanovenie hovorí o priemernom pracovnom čase (!). V zmysle ďalších ustanovení (čl. 19 smernice a § 86 zákona) je potrebné čl. 6 písm. b) vykladať tak, že priemerný pracovný čas za celé referenčné obdobie nesmie prekročiť 48 h/týždeň. Uvedené platí len v tých referenčných obdobiach, v ktorých nie je možné odchýliť sa od ustanovení smernice v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie (napr. rozsudok Súdneho dvora Európskej únie C-742/19 - body 50-59, 69-70). Tvrdenia žalobcu teda nezodpovedajú skutočnosti. Žalobca pri svojej interpretácii čl. 6 písm. b) smernice úplne ignoruje použité slovo „priemerný“. Čo sa týka striedania služieb hasičských jednotiek, žalovaný uviedol, že ide len o rámec fungovania niektorých útvarov Hasičského a záchranného zboru (24-hodinové služobné intervaly pozostávajúce z 16,5 hodín, resp. 16 hodín vykonávania štátnej služby a 7,5 hodín, resp. 8 hodín /kolektívna zmluva pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na príslušné obdobie/ služobnej pohotovosti na pracovisku opakujúce sa v trojdňových intervaloch), ktorý predstavuje plán, nie o reálny výkon štátnej služby konkrétnych jednotlivcov. Pre zistenie, či skutočne došlo k porušeniu práv žalobcu, je nevyhnutné vypočítať čas, ktorý naozaj strávil vykonávaním štátnej služby, prípadne v služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, teda služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 1 zákona rozvrhnutej podľa § 86 ods. 2 zákona – teda vypočítať čas, ktorý strávil, v rámci konkrétneho referenčného obdobia, takým spôsobom, že je možné považovať ho za pracovný čas. Z hľadiska žaloby a smernice je potrebné dôkladne sa pridržiavať pojmu „pracovný čas“. Podporným argumentom pre takýto (i keď z hľadiska žalovaného jednoznačný) záver (teda, že do pracovného času sa nezapočítava doba dovolenky, dodatkovej dovolenky a pod.) je, že smernica predpokladá nezapočítanie dovolenky vo výmere 4 týždňov do referenčného obdobia z dôvodu, že vtedy nie je jednotlivcom prideľovaná práca, a preto nejde o pracovný čas. Obdobne to platí aj pre ostatné neprítomnosti. Žalobca v predložených tabuľkách a následných komentároch k nim (výpočty uvedené v žalobe pod jednotlivými tabuľkami) úplne mylne interpretuje, pre tento prípad kľúčový pojem „pracovný čas“ v zmysle smernice. Žalobca nesprávne do pracovného času započítava aj čas dovolenky, dodatkovej dovolenky, práceneschopnosti, voľna za štátnu službu vo sviatok, čas strávený návštevami lekára a pod. Navyše vôbec nie je možné určiť na základe akého kľúča sa žalobca usiluje niektoré časy odpočinku (viď čl. 2 bod 2 smernice) započítať do svojich výpočtov ako pracovný čas. Žalovaný zdôraznil, že záznamy v systéme SAP (žalobcom predložené tabuľky) neslúžia na záznam pracovného času (tak, ako ho definuje smernica) príslušníkov Hasičského a záchranného zboru, ale len ako pomôcka pre výpočet platov a evidenciu. Systém SAP v podmienkach Hasičského a záchranného zboru vôbec nedisponuje funkcionalitou, ktorá by umožňovala bez ďalšieho určiť pracovný čas príslušníka v zmysle smernice. Žalobu pre netransponovanie smernice, resp. pre nesprávnu transpozíciu smernice môže podať: 1. Európska Komisia, priamo na ESD, 2. fyzická/ právnická osoba, ktorá bola týmto priamo dotknutá, t. j. došlo k porušeniu/poškodeniu jej práv a to na vnútroštátny súd členského štátu EU. Žalobca však nezažaloval svojho zamestnávateľa ale štát, v mene ktorého koná ten ústredný orgán verejnej správy, do ktorého pôsobnosti patrí oblasť štátnej správy pre Hasičský a záchranný zbor, čo je zásadný rozdiel v označení žalovaného, teda v jeho

pasívnej vecnej legitimácii. Navyše, ak mal žalobca za to, že mu zamestnávateľ určoval pohotovosť nad smernicou povolený limit, mal na túto skutočnosť upozorniť svojho nadriadeného v súlade s § 69 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z. a žiadať, aby mu táto nebola určovaná z dôvodov, ktoré v žalobe uvádza. Žalobca tak nielenže neurobil, ale navyše za každú hodinu určenej služobnej pohotovosti, vrátane tých hodín, o ktorých tvrdí, že mali byť vykonané nad limit určený smernicou, mu boli riadne vyplatené príslušné zložky služobného príjmu, resp. poskytnuté náhradné voľno. Ak mal žalobca za to, že smernica nebola v jeho prípade správne použitá, žalovaný namieta nedostatok svojej pasívnej vecnej legitimácie z dôvodu, že táto mu nie je daná. Podľa názoru žalovaného sa miera zodpovednosti za prípadný vznik škody musí medzi dvomi samostatnými subjektmi (Slovenskou republikou a Ministerstvom vnútra Slovenskej republiky, resp. Hasičským a záchranným zborom) rozlišovať. Nie je prípustné, aby sa zodpovednosť Slovenskej republiky odvodzovala od individuálneho prístupu inej osoby k pracovnoprávnym vzťahom konkrétneho zamestnanca. Slovenská republika a Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky sú dva samostatné a nezávislé subjekty právnych vzťahov, preto podľa žalovaného nie je možné dospieť k inému záveru než, že posúdenie ich zodpovednosti za prípadný vznik škody ako dôsledok výkonu určitých práv, nie je možné zamieňať. Preto aj keby súd prvej inštancie konštatoval, že aplikácia Smernice na služobný pomer žalobcu bola nesprávna, nijako táto skutočnosť nesúvisí so zodpovednosťou žalovaného za správnosť prebratia Smernice do právneho poriadku Slovenskej republiky. S ohľadom na zamieňanie Slovenskej republiky a Ministerstva vnútra Slovenskej republiky ako dvoch samostatných subjektov je tu ďalší dôvod nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného. Smernica 2003/88/ES v zásade ustanovuje minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času, pokiaľ ide o doby denného odpočinku, prestávok v práci, týždenného odpočinku, maximálneho týždenného pracovného času, ročnej dovolenky a aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce. Smernica upravujúca minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času bola transponovaná do slovenského právneho poriadku okrem iného zákonom č. 315/2001 Z. z., čo je uvedené aj v transpozičnej prílohe č. 4 zákona pod bodom 6. Žalobca konštatuje, že malo dôjsť k nesprávnej transpozícii Smernice 2003/88/ES do zákona č. 315/2001 Z. z. podľa ktorého sa podľa žalobcu doba služobnej pohotovosti nezapočítava do týždenného pracovného času hasičov. Podľa žalovaného tvrdenia žalobcu nie sú opodstatnené. Z hľadiska vhodnosti transpozície Smernice do vnútroštátneho právneho poriadku Slovenskej republiky je potrebné zohľadniť aj výpočet (za tri roky, nakoľko ide o osobné právo majetkovej povahy, ktoré (na rozdiel od práv osobnostných) podlieha režimu premlčania v trojročnej premlčacej lehote vyplývajúcej z § 101 zákona č. 40/1964 Zb. Občiansky zákonník v znení neskorších predpisov (ďalej len ako „Občiansky zákonník“), a žalobca ho aj takto uplatňuje). Smernica v článku 16 písm. b) in fine uvádza: „...Doby platenej ročnej dovolenky priznané v súlade s článkom 7 a doby pracovnej neschopnosti sa nezahŕňajú alebo sú pri výpočte priemeru neutrálne...“. Výpočet nezohľadňuje práceneschopnosti ani ďalšie neprítomnosti (napríklad karanténa z dôvodu ochrany verejného zdravia a pod., zaokrúhlené v prospech žalobcu). Vo vyššie uvedenom výpočte je možné ďalej zohľadniť aj dni služobného voľna poskytnuté na základe kolektívnej zmluvy (napr. čl. 4 ods. 14 Kolektívnej zmluvy vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2021 – uplatňuje sa v období január - jún príslušného kalendárneho roka, a teda spôsobuje zlepšenie výpočtu v týchto referenčných obdobiach), čoho dôsledkom je konštatovanie o vhodnosti transpozície Smernice vzhľadom na dodržiavanie práv žalobcu v zmysle žaloby. Z uvedeného výpočtu a ďalších skutočností vyplýva, že z hľadiska maximálneho priemerného počtu odslúžených hodín týždenne vzhľadom na referenčné obdobia, bola Smernica 2003/88/ES transponovaná správne. V zmysle čl. 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES je teda pracovným (služobným) časom akýkoľvek čas, počas ktorého zamestnanec pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade so vnútroštátnymi právnymi predpismi. Do služobného času teda spadá samotný výkon pracovných úloh na pracovisku na základe pokynov zamestnávateľa ako aj zdržiavanie sa na pracovisku k dispozícii zamestnávateľa na základe jeho nariadenia, napr. vo forme pracovnej pohotovosti. Podľa ustálenej judikatúry Súdneho dvora Európskej únie je totiž rozhodujúcim faktorom pre posúdenie, či sú naplnené charakteristické znaky pojmu „pracovný čas“ aj v pohotovostnej službe, ktorú pracovník vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Tieto povinnosti je preto potrebné považovať za výkon činnosti tohto pracovníka. Pracovný čas teda v sebe zahŕňa riadny pracovný čas, prácu nadčas a pracovnú pohotovosť na pracovisku. V prípade domácej pohotovosti Súdny dvor rozhodol, že do maximálneho týždenného pracovného času sa zarátava iba čas skutočného výkonu práce pre zamestnávateľa. Zmysel článku 2 ods. 1 Smernice 2003/88/ES je transponovaný v štvrtej hlave zákona č. 315/2001 Z. z. v ustanoveniach § 85 a nasl. upravujúcich služobný čas hasičov, služobnú pohotovosť, štátnu službu nadčas a dovolenku.

Predmetné ustanovenia teda definujú služobný čas príslušníka hasičského a záchranného zboru ako časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu, pričom umožňuje rozvrhnúť služobný čas aj nerovnomerne a súčasne jasne definuje pojem služobný deň, za ktorý sa považuje vykonávanie štátnej služby podľa rozvrhu služobného času. Z uvedených ustanovení zákona č. 315/2001 Z. z. ďalej jasne vyplýva, že okrem štátnej služby vykonávanej v riadnom služobnom čase sa za výkon štátnej služby považuje aj služobná pohotovosť v štátnej službe vykonávaná v mieste výkonu štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v rámci riadneho rozvrhnutia služobného času podľa § 91 zákona č. 315/2001 Z. z. a štátna služba nadčas podľa § 92 zákona č. 315/2001 Z. z. Ustanovenia § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale ako už bolo uvedené vyššie, svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.). Pri nariadenej služobnej pohotovosti v štátnej službe podľa § 92 ods. 1 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z. ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ale mimo rozvrhnutia služobného času, čo je vyjadrené napríklad aj vo výške peňažnej náhrady za čas tejto služobnej pohotovosti v štátnej službe. Žalobca zrejme v tejto súvislosti opomenul, že ním citované ustanovenia zákona, najmä § 86 ods. 2 a § 92 ods. 1, rozhodne nepopierajú, že služobná pohotovosť v štátnej službe je výkonom štátnej služby, ale svojou formuláciou účelovo vystihujú rozdiel medzi určenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.) a nariadenou služobnou pohotovosťou v štátnej službe (§ 92 ods. 2 písm. a) zákona č. 315/2001 Z. z.) a slová v § 92 ods. 1 zákona len vystihujú časovú kontinuitu medzi výkonom štátnej služby a služobnou pohotovosťou. V oboch prípadoch je však nesporné, že ide o výkon štátnej služby v rámci služobného času. Žalovaný súčasne poukázal aj na článok 15 Smernice 2003/88/ES , ktorý umožňuje dohodnúť aj priaznivejšie podmienky, napr. v kolektívnych zmluvách. Tvrdenie žalovaného o služobnom čase podporuje aj Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2019 - 2020 (ďalej len ako „Kolektívna zmluva 2019 - 2020“), Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2021 (ďalej len ako „Kolektívna zmluva 2021“), Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2022 (ďalej len ako „Kolektívna zmluva 2022“) a Kolektívna zmluva vyššieho stupňa pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru na rok 2023 (ďalej len ako „Kolektívna zmluva 2023“) (ďalej Kolektívna zmluva 2019 - 2020, Kolektívna zmluva 2021, Kolektívna zmluva 2022 a Kolektívna zmluva 2023 spolu len ako „Kolektívne zmluvy“), ktoré vo väzbe na citované ustanovenia zákona rozvrhuje služobný čas na vykonávanie štátnej služby a služobnú pohotovosť. Explicitnejšie rozlíšenie jednotlivých častí služobného času je upravené v čl. 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 1 Kolektívnej zmluvy 2019 - 2020, ďalej v čl. 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2021, kde sa taktiež uvádza, cit.: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 17 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 7 hodín v jednej 24 - hodinovej zmene.“, v čl. 3 s nápisom „Podmienky výkonu štátnej služby“ ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2022, kde sa uvádza, cit.: „Pre príslušníkov vykonávajúcich štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom je služobný čas rozvrhnutý spravidla na 16 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby, v trvaní 8 hodín v jednej 24 - hodinovej zmene.“ Kritériá pre limity pracovného času ustanovuje čl. 6 Smernice 2003/88/ES s názvom „Maximálny týždenný pracovný čas.“ Smernica 2003/88/ES pripúšťa výnimku zo stanoveného limitu za dodržania nasledujúcich kumulatívnych podmienok:

· písomný súhlas zamestnanca s výkonom práce nad zákonom a smernicou povolený maximálny limit počtu hodín,

· zamestnávateľ vedie aktuálne záznamy o všetkých zamestnancoch, ktorí vykonávajú takúto prácu a poskytne na požiadanie informáciu o prípadoch , kedy zamestnanci dali súhlas k práci presahujúcej 48 hodín v dobe siedmich dní, čo sa vypočíta ako priemer za referenčné obdobie,

· zamestnávateľ dodržiava všetky všeobecné zásady ochrany bezpečnosti a zdravia zamestnancov pri práci,

· žiadnemu zamestnancovi nevznikne zo strany zamestnávateľa ujma za to, že nie je ochotný súhlasiť s vykonávaním takejto práce.

Podľa Smernice 2003/88/ES teda priemerný pracovný čas pre každé obdobie siedmich dní nesmie prekročiť 48 hodín vrátane nadčasov, pričom týždenný pracovný čas pre každého zamestnanca musí byť ustanovený zákonom, správnym opatrením alebo kolektívnou zmluvou. Smernica 2003/88/ES tiež

umožňuje ustanoviť odlišne referenčné obdobie iné ako 7 dní, čo prichádza do úvahy najmä pri nerovnomerne rozvrhnutom pracovnom čase. Článok 16 Smernice 2003/88/ES stanovuje na účely uplatnenia maximálneho týždenného pracovného času referenčné obdobie na 4 mesiace. Čl. 17 ods. 3 Smernice 2003/88/ES poskytuje protipožiarnym službám možnosť uplatnenia výnimky a určiť dlhšie referenčné obdobie prípadne na 6 mesiacov, alebo ak je to uvedené v kolektívnej zmluve, tak na celých 12 mesiacov. Podmienkou uplatnenia takéhoto iného referenčného obdobia navyše je, že príslušným pracovníkom sa poskytne rovnocenný náhradný čas odpočinku alebo (vo výnimočných prípadoch) kde z objektívnych dôvodov nie je možné poskytnúť taký čas odpočinku, sa príslušným pracovníkom poskytne primeraná ochrana. Zákon č. 315/2001 Z. z. upravuje limity dĺžky služobného času tak, že pri rovnomernom služobnom čase je služobný čas príslušníka 40 hodín týždenne v zmysle § 85 zákona č. 315/2001 Z. z.. Podľa § 91 ods. 3 zákona č. 315/2001 Z. z. možno hasičovi prikázať v kalendárnom roku službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín, čo je v priemere 5,7 hodín týždenne. Ako vyplýva z ustanovenia § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. môže byť služobný čas hasičov rozvrhnutý aj nerovnomerne. Pri nerovnomernom rozvrhnutí však nesmie byť dĺžka riadneho služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúcej určenej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni podľa § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. V zmysle Kolektívnej zmluvy 2019 - 2020 ako aj Kolektívnej zmluvy 2021, či Kolektívnej zmluvy 2022 hasiči vykonávajúci štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom majú výkon štátnej služby v rámci 12 hodinového riadneho služobného času alebo služobný čas rozvrhnutý na 17 hodín / 18 hodín vykonávania štátnej služby a časť služobnej pohotovosti, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby v mieste vykonávania štátnej služby v trvaní 7 / 6 hodín v jednej 24 hodinovej zmene v zmysle vyššie citovaného čl. 3 ods. 1 Kolektívnej zmluvy 2019 - 2020, čl. 3 ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2021, čl. 3 ods. 3 Kolektívnej zmluvy 2022. Čo sa týka referenčného obdobia, tak nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas je rozvrhnutý na obdobie 6 mesiacov podľa § 86 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z. Uvedené referenčné obdobie však neodporuje tomu, aby bolo dodržané zákonné ustanovenie 40 hodín priemerného týždenného služobného času v súlade s rozvrhnutými službami. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že napriek tomu, že vnútroštátne právo neupravuje explicitne maximálny priemerný týždenný služobný čas uvedený konkrétnym počtom hodín, tak ako je tomu v Smernici 2003/88/ES, zákon č. 315/2001 Z. z. a kolektívna zmluva dostatočne ustanovujú počty hodín služobného času hasičov, počas ktorého hasiči vykonávajú štátnu službu, ako aj rozsah hodín služby nadčas za príslušný rok. Z uvedeného vyplýva, že dotknuté právne predpisy transponovali čl. 6 Smernice 2003/88/ES správne. Predpisy EÚ neprikazujú, aby konkrétny odsek, resp. článok smernice musel byť transponovaný iba do jedného článku, resp. odseku vnútroštátneho právneho aktu členského štátu EÚ. Zároveň nie je nutné, aby bol článok smernice transponovaný explicitne priamo do vnútroštátneho predpisu. Podľa žalovaného sa žalobcovi nepodarilo preukázať, že by štát neprebral Smernicu 2003/88/ES do zákona správne, preto sa mu nepodarilo ani preukázať, že by existovala údajná škoda, ktorá by bola v priamej príčinnej súvislosti s článkom 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES. Článok 6 Smernice 2003/88/ES je spomenutý v článku 17 ods. 1 Smernice, ktorý umožňuje členským štátom aby sa odchýlili od uplatňovania tohto článku, za predpokladu, že dodržujú všeobecnú zásadu ochrany bezpečnosti a zdravia pracovníkov, pričom jedným z dôvodov na neuplatňovanie je situácia (ako to je v tomto prípade) keď sa jedná o protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Pokiaľ by napriek vyššie uvedenej argumentácií súd dospel k názoru, že odchylná úprava nie je možná, tak žalovaný poukazuje na všeobecné podmienky vyplývajúce z judikatúry Súdneho dvora, ktoré musia byť kumulatívne splnené na úspešné upletenie si nároku na náhradu škody za porušenie práva Únie. Tieto podmienky sú definované nasledovne:

1) cieľom porušenej právnej normy Únie je priznať jednotlivcom práva,
2) porušenie je dostatočne závažné a
3) medzi týmto porušením a škodou spôsobenou jednotlivcom existuje príčinná súvislosť.

Žalovaný mal za to, že žalobca neosvedčil, že by mu vznikol nárok na náhradu škody žiadnym spôsobom. V prvom rade žalovanému nie je zrejmé ako žalobcovi mohla vzniknúť ním uplatnená škoda. Sám žalobca veľmi nejasným spôsobom stanovil „škodu“, ktorá mu mala vzniknúť tým, že vykonával nariadenú služobnú pohotovosť, za ktorú mimochodom, bol žalobca v zmysle platnej vnútroštátnej legislatívy odmeňovaný. Počas tejto služobnej pohotovosti je pracovník povinný byť v zariadení zamestnávateľa alebo mimo neho, pričom má byť pripravený na výkon práce na požiadanie svojho zamestnávateľa. Pokiaľ nie je zásah, v takom prípade žalobca môže odpočívať alebo sa venovať inej činnosti (teda v čase, keď sa od neho nežiada výkon práce). Rovnako tak v zmysle platnej legislatívy pri takto nariadenej služobnej pohotovosti je v mieste vykonávania štátnej služby určený resp. vymedzený priestor na odpočinok, čo znamená, že zamestnávateľ si je vedomý a dokonca vytvára podmienky

na oddych (spánok) zamestnanca, t. j. žalobcu. To znamená, že v čase služobnej pohotovosti sa od žalobcu nevyžaduje „aktívna činnosť“ a teda mimo času skutočného výkonu práce môže žalobca odpočívať alebo sa venovať inej činnosti. Počas služobnej pohotovosti žalobca nemusí uskutočňovať žiaden výkon práce z vlastnej iniciatívy, ale iba na základe pokynu svojho zamestnávateľa. V zhrnutí to znamená, že žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti. Napriek tomu zamestnávateľ žalobcovi vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nie len za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce. Žalobca dostáva za takto stanovený čas pracovnú odmenu, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícií. Pokiaľ súd, napriek všetkým doteraz uvedeným skutočnostiam, dospeje k záveru, že služobná pohotovosť, ktorú vykonáva žalobca a za ktorú je riadne odmeňovaný, je pracovným časom, a teda má sa zarátavať do pracovného fondu, samo o sebe to ešte nie je dôvodom na priznanie nároku na náhradu škody. Súdny dvor vo svojom rozsudku v spojených veciach C-46/93 a 48/93 Brasserie du Pecheur uviedol, cit.: „Zvlášť je vhodné upresniť, že na účel stanovenia škody, za ktorú možno priznať náhradu, môže vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. V súlade so všeobecnou zásadou spoločnou pre právne poriadky členských štátov musí poškodená osoba preukázať primeranú snahu obmedziť rozsah škody, inak jej hrozí, že škodu bude znášať sama.“ (bod 84 a 85 rozsudku). V zmysle rozhodnutia Súdneho dvora C- 46/93 Brasserie du Pecheur (bod 84) by mal teda vnútroštátny súd preveriť, či poškodená osoba prejavila primeranú snahu s cieľom odvrátiť škodu alebo obmedziť jej rozsah a či včas využila všetky dostupné prostriedky na právnu ochranu. Žalobca žiadnym spôsobom neoznámil svojmu zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, resp. do dňa podania žaloby zamestnávateľ žalobcu nemal vedomosť o tom, že výkon služobnej pohotovosti (za ktorú každý mesiac žalobca dostáva odmenu), považuje resp. pociťuje ako výraznú ujmu. Z vyššie uvedeného dôvodu nebolo možné, aby zamestnávateľ včas zamedzil prípadný vznik takejto ujmy alebo aspoň obmedzil jej rozsah. Podľa zásady, ktorá je spoločná právnym systémom členských štátov, musí totiž poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musia znášať škodu, vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila rozsah škody (rozsudky Mulder a i / Rada a komisia, C-104/89 a C- 37/90). Žalobca však žiadnym spôsobom neprejavil svoju nevôľu so súčasným stavom, čím by mohol obmedziť rozsah škody, ktorú mu mal žalovaný spôsobiť. Žalobca si svojou žalobou uplatňuje nárok na náhradu škody spôsobenú nesprávnou transpozíciou Smernice 2003/88/ES do slovenského právneho poriadku. Žalobca neuviedol konkrétne skutočnosti, čím a aká škoda mu bola spôsobená. Právna úprava plánovania služobného času žalobcu je obsiahnutá v ustanoveniach § 85 – 94 zákona č. 315/2001 Z. z. Žalobca od svojho nástupu vykonáva štátnu službu s nerovnomerne rozvrhnutým služobným časom v súlade s § 86 ods. 2 zákona č. 315/2001 Z. z. tak, aby dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch nebola vyššia ako 18 hodín. Na dĺžku služobného času nadväzuje služobná pohotovosť tak, aby celková dĺžka vykonávania štátnej služby a na ňu bezprostredne nadväzujúca určená služobná pohotovosť v mieste vykonávania štátnej služby bola najviac 24 hodín v služobnom dni. Služobné dni žalobcu sú vopred plánované. S plánovaným rozvrhom služobného času je žalobca každý mesiac oboznámený najneskôr tri dni pred začiatkom nasledujúceho kalendárneho mesiaca. Žalobca počas svojho pôsobenia v Hasičskom a záchrannom zbore nijakým spôsobom nenamietal rozvrh služobného času (písomne ani ústne) a preto žalovaný má za to, že svoj súhlas s rozvrhnutím služobného času vyjadril (okrem podpisu plánu výkonu služieb) aj konkludentne tak, že konal podľa plánovaného rozvrhnutia služobného času, na výkon práce sa vždy riadne a včas dostavil a služobný úrad nemal pochybnosti o tom, že s takýmto rozvrhnutím služobným časom súhlasí. O spokojnosti s rozvrhom služobného času svedčí aj skutočnosť, že žalobca nikdy neprejavil záujem o preradenie na funkciu s rovnomerne rozvrhnutým služobným časom. V súlade s Pokynom prezidenta Hasičského a záchranného zboru č. 35/2012 o vnútornej organizácii Hasičského a záchranného zboru na operatívno-technickom úseku v znení neskorších predpisov žalobca vykonáva štátnu službu na pracovisku v rámci 24 – hodinovej služby v rozsahu 17 hodín výkon štátnej služby a 7 hodín pohotovosť na pracovisku. Počas pohotovosti na pracovisku žalobca je fyzicky prítomný v mieste výkonu štátnej služby, pričom tento čas je určený na oddych a odpočinok. Žalobca počas služobnej pohotovosti nemá určené činnosti, ktoré má vykonávať a nie sú naňho kladené žiadne úlohy; s výnimkou vyhláseného výjazdu, kedy má prerušenú služobnú pohotovosť a má riadne platený výkon služby nadčas. Tabuľky vypracované žalobcom sú nepresné vzhľadom na to, že neadekvátnym spôsobom započítavajú dovolenku, dodatkovú dovolenku a ďalšie neprítomnosti do pracovného času. Nie je možné zistiť žiadny kľúč, podľa ktorého žalobca započítava obdobia pracovného času a času odpočinku v zmysle smernice. Právne je výpočet pracovného času v konkrétnom týždni (ako je to uvedené v žalobe – pod jednotlivými tabuľkami) úplne irelevantný. Zmyslom zavedenia referenčných období a na ne nadväzujúcich výnimiek (t. j. najmä § 86

zákona, ktorým sa zavádzajú 6-mesačné referenčné obdobia u príslušníkov Hasičského a záchranného zboru v zmysle čl. 19 smernice) je zabezpečiť „maximálny“ priemerný týždenný pracovný čas, v zmysle smernice, v rámci referenčného obdobia, nepresahujúci 48h/t. Preto je právne relevantný iba výpočet priemerného týždenného pracovného času, v zmysle smernice, za celé 6-mesačné referenčné obdobie (a nie za konkrétny kalendárny týždeň/mesiac ako to naznačujú tabuľky doručené žalobcom a popisky k nim). Výpočty prezentované žalobcom nekorešpondujú so žalobou. Nie je z nich možné určiť čo sa žalobca v skutočnosti pokúša vypočítať, pretože sčítava pracovný čas a niektorý čas odpočinku v rámci kalendárnych týždňov, pričom k tomuto sčítavaniu dochádza bez zjavného kľúča. Takýto postup nevedie k žiadnemu právne relevantnému výsledku. Žalovaný zdôraznil, že v zmysle smernice vôbec nie je podstatný počet hodín pracovného času v konkrétnom týždni. Prekročenie 48 hodín pracovného času je úplne bežnou praxou v súlade s právom aj v civilných povolaniach. Podstatný je priemer týždenného pracovného času v rámci konkrétneho referenčného obdobia. Priemer sa vždy sleduje v určitom referenčnom období. Je to dôsledkom predpokladu racionality právotvorcu. Inak by zavedenie referenčných období vôbec nemalo zmysel. Žalobca na jednej strane uviedol, že nejde o pracovnoprávny spor, na druhej strane neuviedol vôbec referenčné obdobia, v ktorých malo údajne dôjsť porušeniu jeho práv. Bez uvedenia referenčných období (presne!), v ktorých malo údajne dôjsť k porušeniu práv žalobcu, žaloba nedáva zmysel. Žalobca je ten, kto by mal referenčné obdobia uviesť a Slovenská republika by, ako žalovaná, mala na tieto argumenty reagovať. Dôkazné bremeno zaťažuje žalobcu (žalobca tvrdí, že nejde o pracovnoprávny spor) a s ohľadom na zásadu kontradiktórnosti súdneho konania je jeho úlohou označiť skutkové tvrdenia, dôležité pre rozhodnutie. Predmet sporu, tak ako sa ho pokúša v žalobe žalobca vymedziť, nemožno považovať za dostatočne určitý – nie je vypočítaný priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v konkrétnych referenčných obdobiach, nie sú označené konkrétne referenčné obdobia (dokonca ani v jednotlivých týždňoch). Žalobca, okrem toho, neuvádza ani to, akým spôsobom sa malo údajné porušenie jeho práv prejaviť v jeho živote – t. j. akú ujmu utrpel a prečo ju vyčíslil sumou 10 000 € (slovom desaťtisíc eur). Žalovaný má za to, že v žalobe dochádza k mylnému zamieňaniu pojmov „pracovný čas“ a „služobný čas“. Zákon definuje presne pojem „služobný čas“ v § 85 ods. 1 : „Služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.“ Smernica presne definuje pojem „pracovný čas“ v čl. 2 ods. 1: „ „pracovný čas“ je akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou“ a pojem „čas odpočinku“ v čl. 2 ods. 2: „čas odpočinku je akýkoľvek čas, ktorý nie je pracovným časom“. Praktickým problémom je aj to, že, v zmysle zákona a kolektívnych zmlúv na príslušné obdobie, má príslušník „odslúžiť“ istý počet hodín za týždeň a za mesiac. Do týchto hodín sa však započítavajú aj niektoré doby času odpočinku v zmysle smernice. Ide napríklad o dovolenku, dodatkovú dovolenku, návštevy u lekára a rôzne ďalšie neprítomnosti. Je to tak kvôli tomu, že ide o podklad pre výpočet platov (nie pre výpočet pracovného času v zmysle smernice). Naopak sa do tohto času nezapočítava služobná pohotovosť. Pojmy „pracovný čas“ a „služobný čas“ nemožno nijakým spôsobom zamieňať, ide o obsahovo odlišné pojmy. Rovnako od nich treba odlíšiť aj čas, ktorý je vypočítaný súhrnom služobného času a niektorých časov odpočinku, na základe ktorého sú príslušníci Hasičského a záchranného zboru odmeňovaní. Žalobca ignoruje tieto skutočnosti a argumentuje nezohľadňujúc rozdiel medzi pracovným časom a časom odpočinku. Služobný úrad je v záujme predchádzania vzniku chorôb z povolania a regenerácie telesného a duševného zdravia povinný zabezpečovať rekondičné pobyty vybraným príslušníkom v zmysle § 161 – § 162 zákona. Účasť na rekondičnom pobyte sa posudzuje ako vykonávanie služby (§ 161 ods. 11 zákona). Žalovaný upozorňuje na to, že ohľadom otázky ne/započítania rekondičného pobytu do pracovného času nie je k dispozícii relevantná odborná literatúra ani judikatúra, a preto sa v tomto ohľade možno spoľahnúť iba na argumenty teórie práva. Z dikcie zákona vyplýva (§ 161 ods. 1), že účelom rekondičného pobytu je zabezpečiť regeneráciu telesného a duševného zdravia príslušníka (v tomto prípade žalobcu). Počas rekondičného pobytu nie sú príslušníkom zadávané žiadne služobné úlohy a sú im vytvorené vhodné podmienky na to, aby skutočne mohlo dôjsť k regenerácii ich duševných a fyzických síl. V prípade, že sa príslušník nechce z nejakého dôvodu zúčastniť na rekondičnom pobyte (napríklad, že mu takýto režim subjektívne nevyhovuje), môže požiadať o jeho vykonanie ambulantným spôsobom alebo o jeho nepridelenie. Uvedené platilo v predmetných referenčných obdobiach (v súčasnosti už došlo k zmene, ktorej dôsledkom je aj možnosť vykonávania rekondičného pobytu individuálne). Vzhľadom na vyššie uvedené rekondičný pobyt nie je možné považovať za pracovný čas v zmysle smernice. Napriek tomu krajské riaditeľstvo, pre účely tohto stanoviska, vypočítava pracovný čas žalobcu tak, že rekondičný pobyt do pracovného času započítava – tento spôsob je pre žalobcu výhodnejší. Takýto postup uplatnil žalovaný preto, aby nad akúkoľvek pochybnosť preukázal, že k porušovaniu práv žalobcu vyplývajúcich zo smernice nedošlo.

Čo sa týka nezapočítavania dovolenky do referenčných období, správnym postupom je nezapočítanie 4 týždňov dovolenky, ktoré predpokladá smernica (čl. 16 smernice), za jeden kalendárny rok. Prípadné nezapočítanie viac než 4 týždňov dovolenky, dodatkovej dovolenky, voľna za štátnu službu vo sviatok, dovolenky bez odpočtu, voľna vyplývajúceho z kolektívnej zmluvy a pod., by došlo k absurdnej situácii spočívajúcej v tom, že čím viac dní voľna by žalobca čerpal v referenčnom období, a to nad rámec toho, ktoré predpokladá smernica, tým horší priemerný týždenný pracovný čas by mu vyšiel, a to napriek tomu, že by pracovným časom strávil menej času. Preto je takýto postup potrebné uprednostniť - nezapočítanie 4 týždňov dovolenky za jeden rok. Akýkoľvek iný postup by nevyhnutne viedol k absurdným záverom. Ide o dôsledok dôkladnej právnej argumentácie, ktorý však doposiaľ nie je možné podporiť relevantnou judikatúrou, nakoľko v tejto oblasti jej doposiaľ niet (viď str. 34 výkladového oznámenia). Vzhľadom na absenciu judikatúry sa žalovaný nedokáže jednoznačne a vyčerpávajúco vyjadriť k otázke ne/započítavania dovolenky prenesenej z predchádzajúceho kalendárneho roka, ani odlíšiť ktoré dni dovolenky spadajú pod režim 4 týždňov dovolenky predpokladaných smernicou a ktoré nie, a preto žalovaný nezapočítava všetky dni označené ako „DOV“ (dovolenka) do predmetného referenčného obdobia tak, aby bol výsledný výpočet pre žalobcu priaznivejší. Čo sa týka nezapočítavania dôb PN a PN karanténa do referenčných období, smernica uvádza v čl. 16, že sa do doby pracovnej neschopnosti do referenčných období nezahŕňajú, alebo sú pri výpočte neutrálne. Sú to tie dni, v ktoré by inak žalobca vykonával štátnu službu vzhľadom na svoje zaradenie v štruktúre Hasičského a záchranného zboru (t. j. útvar, čata, družstvo...). Iný výkladový záver je potrebné vylúčiť najmä preto, že inak by nebolo možné zabezpečiť „neutrálnosť“ postupu jednak vzhľadom k pracovnému času konkrétneho jednotlivca, jednak vzhľadom k dodržiavaniu zásady rovnakého zaobchádzania (rôzni príslušníci majú štátnu službu rozvrhnutú rôzne). Je preto potrebné postupovať vo všetkých prípadoch rovnako, a to tak, že sa zohľadní konkrétne služobné zaradenie žalobcu. Jedine tak je možné zohľadniť aj zásadu rovnakého zaobchádzania. Ide o dôsledok dôkladnej právnej argumentácie, ktorý však doposiaľ nie je možné podporiť relevantnou judikatúrou, nakoľko v tejto oblasti jej doposiaľ niet (viď str. 34 výkladového oznámenia). Pre účely tohto vyjadrenia žalovaný vychádzal z alternatívy, že smernica sa na štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vzťahuje, a to po zohľadnení rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-742/19 (body 50-59, 69-70). Posúdenie referenčných období január – jún 2020, júl – december 2020, január – jún 2021, júl – december 2021 a január – júl 2022 je, v zmysle judikatúry (C-742/19) , potrebné vnímať v kontexte spoločenskej reality opierajúcom sa o výrazné zmeny v spoločnosti vzhľadom na šírenie nebezpečnej ľudskej nákazy COVID-19. V dôsledku celosvetového rozširovania tohto ochorenia boli v podmienkach Slovenskej republiky prijaté rôzne opatrenia. Napríklad rôzne druhy karantény, a v období odo dňa 16.03.2020 do dňa 13.06.2020, odo dňa 01.10.2020 do dňa 15.5.2021 a odo dňa 25.11.2021 do dňa 22.02.2022 bol vyhlásený núdzový stav. Z rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-742/19 (bod 50 - 59) vyplýva, že za okolností osobitnej závažnosti alebo rozsahu, ktoré si vyžadujú prijatie opatrení nevyhnutných na ochranu života, zdravia ako aj bezpečnosti spoločnosti možno nedodržať pravidlá uvedené v smernici, nakoľko v takýchto prípadoch je odôvodnené priznať cieľu ochrany obyvateľstva absolútnu prioritu na úkor rešpektovania ustanovení smernice (bod 59). Celosvetová pandémia (teda okolnosť osobitnej závažnosti a nie len celoštátneho rozsahu) je práve takou okolnosťou, akú mal na mysli Súdny dvor Európskej únie, a ktorá odôvodňuje odklon od priznania práv podľa smernice. Za dostatočné potvrdenie závažnosti situácie z celoštátneho hľadiska považuje krajské riaditeľstvo vyhlásenie a neskoršie rozšírenie núdzového stavu. Vzhľadom na to sa v prípade štátnej služby žalobcu v týchto referenčných obdobiach bolo v tejto veci možné od smernice odchýliť. V referenčnom období január – jún 2020 síce v žalobcovom prípade bola prekročená hranica priemerného týždenného pracovného času 48h/t, avšak žalovaný má za to, že v referenčných obdobiach január – jún 2020, júl – december 2020, január – jún 2021, júl – december 2021 a január – júl 2022 sa na štátnu službu žalobcu smernica nevzťahovala (resp. bolo možné odchýliť sa od jej ustanovení týkajúcich sa maximálneho týždenného pracovného času), a preto vôbec nemohlo dôjsť k splneniu podmienky č. 1 (a teda ani podmienky č. 2 a č. 3), o ktoré žalobca svoju žalobu opiera. O tom, že krajské riaditeľstvo a jemu podriadené útvary Hasičského a záchranného zboru dôsledne dbá o dodržiavanie maximálneho priemerného týždenného pracovného času v zmysle smernice vypovedá aj to, ako boli žalobcovi naplánované služby v obdobiach napr.: - 4.2. - 10.2.2021, 22.11. - 4.12.2021, 7.12. - 13.12.2021 a 19.12. - 31.12.2021 (ide iba o demonštratívny výpočet) kedy žalobca odslúžil menej služieb než je obvyklé. Z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-742/19 (bod 98) vyplýva, že článok 2 smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa doba, ktorú príslušník strávi zdržiavaním sa na svojom útvare počas služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom nevykonáva skutočnú prácu, odmeňovala iným spôsobom ako doba štátnej služby, počas ktorej tento príslušník

plní služobné úlohy. Vzhľadom na uvedené žalobca z hľadiska odmeny vyplatenej v predmetnom období za vykonanú štátnu službu nebol na svojich právach ukrátený. Na služobný pomer príslušníka Hasičského a záchranného zboru sa vzťahujú aj iné predpisy (napr. zákon č. 328/2002 Z. z. o sociálnom zabezpečení policajtov a vojakov a o zmene a doplnení niektorých zákonov), či kolektívne zmluvy, pričom z týchto predpisov pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vyplýva viacero výhod z oblasti sociálneho zabezpečenia či zdravotnej starostlivosti (dovolenka nad rámec zákonnej úpravy, ďalšie služobné voľno priznané z kolektívnej zmluvy, každoročné rekondičné pobyty (bez odpočtu dovolenky), náhradné voľno za prácu vo sviatok, pravidelné lekárske prehliadky), vďaka čomu čerpajú ďaleko viac voľna ako pracovníci vykonávajúci prácu v inom odvetví. Žalobca opomenul uviesť, že v Smernici sa stanovuje maximálny týždenný pracovný čas 48 hodín, avšak tento limit je priemer, ktorý možno vypočítať za referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace. Taktiež navrhujeme zobrať do úvahy a zohľadniť špecifické požiadavky na činnosť Hasičského a záchranného zboru. Príslušníci sú chránení pred nepriaznivými účinkami spôsobenými nadmerne dlhým pracovným časom a nedostatočným odpočinkom práve vyššie spomínanými zákonnými úpravami vyplývajúcimi z osobitného prepisu o sociálnom zabezpečení a z kolektívnej zmluvy, ktoré majú za následok, že nie je prekračovaný stanovený maximálny pracovný čas určený v Smernici. Smernica určuje maximálny týždenný pracovný čas, ktorý vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín. Článok 2 ods. 1 Smernice definuje pracovný čas ako akýkoľvek čas, počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi a/alebo praxou. Žalovaný uvádza, že na účely Smernice treba do maximálneho času ustanoveného smernicou započítavať iba čas, ktorý žalobca pracuje, tzn. je na pracovisku, služobnej ceste, prípadne na školení. Do maximálneho času pre účely dodržiavania maximálneho týždenného času určeného Smernicou nemožno zarátavať čas, kedy žalobca čerpá náhradné voľno, dovolenku, dodatkovú dovolenku, PN-ku, OČR-ku, lekára, otcovskú dovolenku, alebo je na rekondičnom pobyte (benefit pre príslušníka; s účinnosťou od 01.01.2023 je možné vykonať rekondičný pobyt aj formou aktívneho odpočinku doma), pretože počas tohto času žalobca nepracuje podľa pokynov zamestnávateľa ani nevykonáva činnosti vyplývajúce z jeho popisu služobných činností. Preto nemožno takto strávený čas zarátavať do maximálneho týždenného pracovného času. Žalobca pred podaním žaloby nevyvinul žiadnu snahu upozorniť zamestnávateľa na údajné porušovanie Smernice ako tvrdí žalobca v žalobe. Ak by žalobca pred podaním žaloby riešil odpracované hodiny a ich počítanie so zamestnávateľom (napríklad v čase, keď žalobca odsúhlasil bez výhrad plán výkonu služieb), mohol byť problém vyriešený zmierlivo a bez potreby súdneho konania. Žaloba je nekonkrétna, nevyplýva z nej vôbec v ktorom referenčnom období (toto obdobie musí byť určené presne) malo údajne dôjsť k porušeniu práv žalobcu v zmysle smernice, ani to akým spôsobom a v akom rozsahu k nemu malo dôjsť. Žalobca vôbec nevymedzuje žiadne referenčné obdobie a neuvádza žiadny jednoznačný časový údaj. Predložené tabuľky a žalobcove popisky k nim pojednávajúce o „týždennej dochádzke“ sú nezrozumiteľné. Nemožno z nich vyvodiť vôbec žiadny záver. Žalobca predloženými materiálmi nijakým spôsobom nepreukazuje ani svoj týždenný pracovný čas – pretože bez zjavného kľúča sčítava úseky pracovného času s niektorými úsekmi dôb odpočinku. Žalobca sa vôbec nevenuje určeniu svojho priemerného týždenného pracovného času v (žiadnom) referenčnom období. Pri tom priemerný týždenný pracovný čas v konkrétnom referenčnom období je kľúčovým údajom, ktorý je nevyhnutné posúdiť pre to, aby bolo možné zodpovedať otázku či vôbec nastala skutočnosť, ktorá by za istých okolností (po zohľadnení rozsudku Súdneho dvora Európskej únie C-742/19) mohla byť právnou skutočnosťou zakladajúcou zodpovednostný právny vzťah tak, ako to naznačuje žalobca. Ak by sa priemerný týždenný pracovný čas nevypočítaval v rámci referenčných období, smernicou predpokladané zavedenie referenčných období by nemalo žiaden zmysel. Žalovaný poukázal na to, že príslušníci Hasičského a záchranného zboru majú v zmysle kolektívnej zmluvy (na príslušné obdobie) možnosť čerpania ďalších dní voľna nad rámec dovolenky a dodatkovej dovolenky, ako aj na fakt, že žalobcovi bolo (viď str. 18) v rôznych obdobiach naplánovaných menej služieb než ako by to bolo ak by sa mu služby vždy plánovali spôsobom služba-voľno-voľno, pričom takýto postup bol uplatnený práve preto, aby žalobca strávil menej času pracovným časom. Súd nemôže nahradiť skutkové tvrdenia žalobcu (t. j. o ktoré presne vymedzené referenčné obdobie ide, aký bol priemerný týždenný pracovný čas žalobcu v zmysle smernice v tomto referenčnom období, ako sa prípadné /doposiaľ nijakým spôsobom nepreukázane/ porušenie žalobcových práv odzrkadlilo v kvalite jeho života a pod.) interpretáciou listín vytvorených žalobcom. V zmysle § 132 ods. 2 zákona č. 160/2015 Z. z. Civilný sporový poriadok „Opísanie rozhodujúcich skutočností nemožno nahradiť odkazom na označené dôkazy.“. Preto sa nemožno uspokojiť s doterajšou argumentáciou žalobcu. Absentuje akékoľvek prepojenie medzi tvrdeniami žalobcu a preukázaním akéhokoľvek zásahu do jeho osobnosti. Žalobca neuviedol k výške požadovanej peňažnej náhrady žiadne odôvodnenie, ani bližšie

nešpecifikoval akú konkrétnu rekciu alebo zásah v jeho živote malo údajné porušenie jeho práv vyvolať. Po zohľadnení „korekcie“ dĺžky sledovaných referenčných období (dovolenka v zmysle smernice a Výkladového oznámenia Komisie o smernici Európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES o niektorých aspektoch organizácie pracovného času - 2023/C 109/01, obdobne práceneschopnosti), mohlo dôjsť k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času žalobcu v referenčnom období január – jún 2020. Toto prekročenie nebolo porušením práv žalobcu, pretože v predmetnom referenčnom období sa žalovaný odchýlil od ustanovení smernice v zmysle judikatúry Súdneho dvora Európskej únie. V období január 2020 – júl 2022 bolo možné sa od ustanovení smernice, vzhľadom na judikatúru, odchýliť. Žaloba, tak ako je podaná, vôbec nedáva zmysel. Žalobca neuviedol kedy (v ktorom referenčnom období), akým spôsobom, ani v akom rozsahu malo údajne dôjsť porušeniu jeho práv, ani to, akým spôsobom vyčíslil svoju nemajetkovú ujmu. K porušeniu práv žalobcu v zmysle žaloby nedošlo v žiadnom zo sledovaných referenčných období. V nadväznosti na vyššie uvedené žalovaný konštatuje, že vo vzťahu k žalobcovi nebola Smernica porušená a preto nie je žiadny dôvod priznať žalobcovi nemajetkovú ujmu v peniazoch za porušenie práva Európskej únie. Z rozhodnutia Súdneho dvora Európskej únie vo veci C-742/19 (bod 98) vyplýva, že článok 2 Smernice sa má vykladať v tom zmysle, že nebráni tomu, aby sa doba, ktorú príslušník strávi zdržiavaním sa na svojom útvare počas služobnej pohotovosti bezprostredne nadväzujúcej na vykonávanie štátnej služby v rámci rozvrhnutia služobného času, pričom nevykonáva skutočnú prácu, odmeňovala iným spôsobom ako doba štátnej služby, počas ktorej tento príslušník plní služobné úlohy. Vzhľadom na uvedené má žalovaný za to, že žalobca, z hľadiska odmeny vyplatenej v predmetnom období za vykonanú štátnu službu, nebol na svojich právach ukrátený. Podľa § 13 ods. 1 a ods. 2 Občianskeho zákonníka, cit.: ,,Fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu jeho osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby mu bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo jeho vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch.“. Samotný žalobca ani netvrdí v žalobe, že by tento zásah sa negatívne odrazil napr. v medziľudských vzťahoch či to, že by mal negatívny dopad na jeho zdravotný stav. žalobca nemusí byť bdelý a aktívny počas celej dĺžky trvania služobnej pohotovosti a napriek tomu mu zamestnávateľ vypláca dohodnutú odmenu za takto strávený čas, t. j. nielen za vykonanú prácu, ale aj za takúto neaktívnu časť práce, ktorou mu zamestnávateľ kompenzuje to, že v prípade potreby (zásahu) bude k dispozícii. Zákon č. 315/2001 Z. z. v § 88 ods. 1 stanovuje, že služobný úrad je povinný rozvrhnúť služobný čas tak, aby príslušník mal medzi koncom služobného dňa a začiatkom nasledujúceho služobného dňa nepretržitý odpočinok aspoň 12 hodín a raz za týždeň nepretržitý odpočinok v trvaní aspoň 32 hodín a podľa § 89 ods. 1 je služobný úrad povinný rozvrhnúť služobný čas tak, aby všetci príslušníci mali raz týždenne dva po sebe nasledujúce dni nepretržitého odpočinku, ktoré musia pripadať na piatok a sobotu alebo sobotu a nedeľu, alebo na nedeľu a pondelok. Zároveň z Kolektívnych zmlúv vyplývajú pre príslušníkov Hasičského a záchranného zboru viaceré výhody medzi ktoré patrí aj zvýšenie dovolenky nad rozsah ustanovený zákonom č. 311/2001 Z. z. Zákonník práce v znení neskorších predpisov. Vymenovali sme len niektoré z prostriedkov ochrany, ktoré zákon a Kolektívne zmluvy garantujú príslušníkom Hasičského a záchranného zboru a ktoré poskytujú dostatočný priestor pre odpočinok príslušníkov a pre venovanie sa ich rodinnému životu. Žalobca opiera svoju žalobu aj o rozsudok Súdneho dvora vo veci Günter Fuß, pričom tvrdí, že ide o skutkovo a právne identickú vec, aká je predmetom tohto sporu. S týmto tvrdením žalovaný nesúhlasí, nakoľko v danom prípade išlo o mestského hasiča, ktorého výkon služby sa značne odlišuje od príslušníka Hasičského a záchranného zboru, ktorého zriaďovateľom je štát, pričom príslušníci Hasičského a záchranného zboru požívajú rozsiahle výhody a osobitný systém sociálneho zabezpečenia. Ohľadom formy a spôsobu výpočtu náhrady škody, Súdny dvor v rozhodnutí C- 429/09 G. Fuss uviedol veľmi jasne, cit.: „ smernica 2003/88 neobsahuje nijaké ustanovenie týkajúce sa náhrady škody vzniknutej porušením jej ustanovení. V prípade neexistencie ustanovení práva Únie v danej oblasti je na vnútroštátnom práve dotknutého členského štátu, aby pri rešpektovaní zásad rovnocennosti a efektivity jednak určilo, či škoda vzniknutá pracovníkovi, ako je G. Fuss vo veci samej, v dôsledku porušenia právnej normy Únie, musí byť nahradená udelením dodatočného náhradného voľna alebo finančným odškodnením a jednak definovalo pravidlá týkajúce sa spôsobu výpočtu tejto náhrady.“ Žalovaný v tejto súvislosti poukázal na rozhodnutie Okresného súdu Stará Ľubovňa č. k. 8C/25/2017-216 zo dňa 23.12.2019 v rovnakej právnej veci, potvrdeného rozhodnutím odvolacieho súdu, a to rozsudkom Krajského súdu v Prešove č. k. 15Co/6/2020-313 zo dňa 24.11.2020. Čo sa týka posúdenia, či v prípade žalobcu došlo k porušeniu práva nad maximálny 48 hodinový týždenný pracovný čas, je potrebné zo strany žalobcu preukázať, či žalobca skutočne pracoval nad takýto limit za rozhodné obdobie. Nie všetky hodiny odpracovanej pohotovosti sú totiž hodinami nad maximálny limit pracovného

času. Takisto je potrebné zohľadniť nerovnomerné rozvrhnutie služobného času u hasičov v referenčnom období. Žalobca pri vzniku služobného pomeru akceptoval všetky podmienky, ktoré sa vzťahujú na výkon štátnej služby príslušníka Hasičského a záchranného zboru v zmysle zákona č. 315/2001 Z. z. S plánovaným rozvrhom 14 služobného času bol žalobca vždy oboznámený v súlade s § 86 ods. 4 zákona č. 315/2001 Z. z., čo potvrdzoval svojim podpisom. Rovnako bol žalobca vždy riadne oboznámený so všetkými internými predpismi a Kolektívnymi zmluvami a to aj s tými, ktoré upravujú rozsah výkonu služby. Na základe vyššie uvedeného je zrejmé, že žalobca vedel o všetkých podmienkach výkonu služby a za toto obdobie nedošlo k tomu, že by tieto podmienky namietal, a ani nikdy nepožiadal o ich vysvetlenie a ani iným spôsobom sa nedomáhal svojich práv, a rovnako nikdy neprišlo zo strany žalobcu k námietkam, ako sú jeho služby plánované. Rovnako žalobca nevyužil svoje právo v zmysle § 69 ods. 1 písm. g) zákona č. 315/2001 Z. z., podľa ktorého príslušník má právo podávať sťažnosti vo veciach vykonávania štátnej služby služobnému úradu ak predpokladá, že jeho práva podľa tohto zákona, ostatných všeobecne záväzných právnych predpisov a služobných predpisov sú alebo boli vo veciach vykonávania štátnej služby porušené; to neplatí, ak boli práva porušené rozhodnutím podľa tohto zákona a je možné proti takému rozhodnutiu podať opravný prostriedok; v takom prípade sa podanie neposudzuje ako sťažnosť. Určenie prípadnej výšky náhrady nemajetkovej ujmy je na zvážení súdu, avšak výšku nemajetkovej ujmy, ktorú žalobca požaduje vo výške 10.000,- eur, žalovaný považoval za zjavne neprimeranú, a to aj s porovnaním výšky náhrad, ktorá je priznávaná obetiam trestných činov, ktorých ujma je v porovnaní s údajnou ujmou žalobcu podľa nášho názoru neporovnateľne vyššia. V zmysle judikatúry Európskeho súdu pre ľudské práva náhrada nemajetkovej ujmy musí byť rozumne primeraná utrpenej ujme na povesti (napr. Tolstoy Miloslavsky v. Spojené kráľovstvo), pričom pri určovaní výšky náhrady ujmy treba vychádzať z dôkazov preukazujúcich výšku ujmy (napr. Flux v. Moldavsko, Steel a Morris v. Spojené kráľovstvo). Okrem toho Európsky súd pre ľudské práva vyjadril názor, podľa ktorého výška náhrady v konkrétnom prípade musí zohľadňovať výšku náhrady priznávanú vnútroštátnymi súdmi v iných prípadoch týkajúcich sa poškodenia dobrej povesti (napr. Público-Comunicacáo Social, S. A. v. Portugalsko). Napokon Európsky súd pre ľudské práva zdôrazňuje, že pri určovaní výšky náhrady za porušenie osobnostných práv musí byť zohľadnená výška náhrady, ktorá je priznávaná za telesné zranenia alebo ktorá je priznávaná obetiam násilných činov, pričom náhrada za porušenie iných osobnostných práv by nemala bez existencie závažných a dostatočných dôvodov prevyšovať maximálnu výšku náhrady priznávanú za telesné zranenia alebo násilné činy (napr. Iltalehti a Karhuvaara v. Fínsko). Podľa uznesenia Najvyššieho súdu Slovenskej republiky, sp. zn. 4 Cdo 19/2020, určenie výšky nároku na náhradu nemajetkovej ujmy pritom nie je záležitosťou voľnej úvahy, ktorá nepodlieha žiadnemu hodnoteniu, naopak jej základom je zistenie skutkových okolností, ktoré súdu umožnia úvahu na určitom kvalitatívnom posúdení základných súvislostí aj v kontexte s ďalšími právnymi predpismi upravujúcimi obdobnú problematiku. Hoci výšku nemajetkovej ujmy súd určuje voľnou úvahou, nemôže ísť o úvahu nepreskúmateľnú, resp. o úvahu svojvoľnú. Žalobca neodôvodnil výšku požadovanej peňažnej náhrady, pretože neuviedol v čom tento „údajný neoprávnený“ zásah spočíval. Nestačí totiž, aby zásah mohol vyvolať určitú reakciu, ale musí aj konkrétnu reakciu v živote fyzickej osoby, čo v prípade žalobcu nie je žiadnym spôsobom preukázané. Chýbajúce skutkové tvrdenia nie je možné nahradiť odvolávaním sa na rozhodovaciu činnosť iných súdoch v obdobných prípadoch. Vzhľadom na to, že ide o osobnostné práva, je potrebné nemajetkovú ujmu posudzovať v každom jednom prípade individuálne. V konaní v podobe nemajetkovej ujmy nesie žalobca bremeno tvrdenia v tom, a to tak, že žalovaný by spôsobil žalobcovi škodu, resp. zasiahol do jeho osobnosti a že tento zásah bol objektívne spôsobilý privodiť ujmu na jeho právach, pričom žalobca musí nielen uviesť (tvrdiť), ale aj preukázať aká ujma mu vznikla. Z tohto bremena tvrdenia pre žalobcu vyplýva dôkazné bremeno preukázať skutočnosti svedčiace o existencii škody a zásahu. Keď sa žalobca domáha v zmysle žaloby náhrady nemajetkovej ujmy, žalobca musí na konkrétnych skutkových okolnostiach preukázať, že zásah nielen mohol, ale aj skutočne vyvolal následnú reakciu v jeho súkromnom živote, rodinnom prostredí, profesionálnej sfére, či v inom prostredí (rozsudok Krajského súdu v Trnave sp. zn. 26Co/94/2020-515 zo dňa 30.06.2021). Žalovaný konštatoval, že vo vzťahu k žalobcovi nebola smernica porušená a nie je dôvod priznať žalobcovi nemajetkovú ujmu v peniazoch za porušenie práva Európskej únie. Vzhľadom na námietku pôsobnosti Smernice 2003/88/ES, námietku nedostatku splnenia procesných podmienok konania, a námietku nedôvodnosti žaloby, žalovaný v súlade so zásadou hospodárnosti konania v zmysle čl. 8 CSP a čl. 17 CSP navrhoval, aby sa súd prvej inštancie pred ďalším postupom v konaní vysporiadal s vyššie uvedenými námietkami žalovaného. V prípade, že sa súd prvej inštancie stotožní s vyššie uvedenými námietkami, žalovaný navrhoval, aby Okresný súd Rožňava v tejto právnej veci konanie zastavil. V prípade, že sa súd prvej inštancie nestotožní s vyššie uvedenými námietkami, žalovaný navrhol súdu prvej inštancie, aby vydal rozsudok, ktorým žalobu žalobcu v celom rozsahu

zamietol. V prípade úspechu v konaní si žalovaný uplatnil náhradu trov konania, ktoré budú dodatočne vyčíslené.

4. Žalobca vo vyjadrení k vyjadreniu žalovaného zo dňa 27.07.2023 uviedol, že žalovaný vo svojom vyjadrení okrem iného argumentoval tým, že pôsobnosť uplatňovania Smernice 2003/88/ES je upravená nielen v jej Čl. 2 ods. 1 a 2 ale na základe odkazu ods. 3 Článku 2 aj príslušnými ustanoveniami Smernice 89/391/EHS keďže: „Táto smernica sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2. Smernice 89/391/EHS bez toho by boli dotknuté články 14,17,18,19 tejto smernice“. Žalovaný tiež poukázal na Článok 2 ods. 2 Smernice 89/391/EHS, podľa ktorého: „Táto smernica sa neuplatňuje... pre určité osobitné činnosti verejných služieb ako sú napríklad ozbrojené sily, polícia alebo na určité osobitné činnosti služieb civilnej ochrany“, v dôsledku čoho dochádza k záveru, že štátnu službu príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykonávajúcich zásahovú činnosť možno „jednoznačne subsumovať pod negatívne vymedzenie Smernice 89/391/EHS o zavádzaní opatrení na podporu zlepšenia bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov pri prácu v zmysle jej článku 2 ods. 2. Oproti štandardným pracovnoprávnym vzťahom štátna služba príslušníkov Hasičského a záchranného zboru vykazuje aj špecifiká štátnej služby príslušníkov Policajného zboru ako aj profesionálnych vojakov. Nakoľko Smernica 2003/88/ES sa na príslušníkov hasičského a záchranného zboru v prípade služobného času ako aj ich odmeňovania nevzťahuje je táto oblasť v plnej miere v pôsobnosti vnútroštátnej právnej úpravy. Vzhľadom na uvedené sa príslušné ustanovenia Smernice 2003/88/ES na prípad žalobcu nemôžu aplikovať preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda.“ Opierajúc sa o túto argumentáciu (a prostredníctvom zjednodušeného výkladu) žalovaný dochádza k záveru, že nakoľko hasiči sa podieľajú aj na civilnej ochrane obyvateľstva Smernica 2003/88/ES sa na nich nemôže vzťahovať a preto žalobcovi v zmysle žaloby nemohla vzniknúť žiadna škoda. Významom a výkladom Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391/ES sa zaoberali viaceré rozsudky ESD výklad ktorých je všeobecne záväzný s ktorými je tvrdenie žalovaného v nesúlade. V prípade Pfeiffer súd konštatoval, že : „Čl. 2 ods. 2 Smernice 89/391 nevylučuje z jej pôsobnosti služby civilnej ochrany ako také ale len „určité osobitné činnosti“ týchto služieb ak charakteristiky vlastné pre určité osobitné činnosti odporujú použitiu ustanovení tejto smernice“ (C-397/01, bod. 53).V dôsledku toho „výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice 89/391/EHS bola prijatá len za účelom zabezpečenia riadneho fungovania služieb nevyhnutných na ochranu verejnej bezpečnosti, zdravia a poriadku ak nastane osobitne vážna situácia lebo situácia osobitného rozsahu -napríklad katastrofa pre ktoré je typické, že nie je možné rozvrhnúť pracovný čas pre zásahové záchranné tímy (bod. 55 rozsudku). Rovnako aj Uznesenie ESD prijaté vo veci C-52/04 potvrdzuje, že na „činnosti zásahových síl verejnej hasičskej služby sa nevzťahuje výnimka uvedená v Čl. 2 ods. 2 smernice č.89/131/EHS ale tieto činnosti naopak patria do pôsobnosti tejto smernice pokiaľ sú vykonávané za obvyklých podmienok“ (bod. 57). Pokiaľ ide o novšiu judikatúru ESD možno spomenúť vec C-518/15, R. Matzak, v ktorej súd takisto rozhodol, že : „Smernica 2003/88/ES sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, že sú zamerané na boj proti požiarom alebo poskytnutie pomoci iným spôsobom, ak sú vykonávané za obvyklých podmienok v súlade s poslaním zvereným príslušnej službe, a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojim charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov, ktorí ich vykonávajú, určitým rizikám, pokiaľ ide o ich bezpečnosť a/alebo zdravie“ (C-518/15, bod 27). Tieto závery sú potvrdené aj samotnou Smernicou 2003/88/ES, ktorá v Článku 17 ods. 3 bode iii) výslovne uvádza aj protipožiarne služby a služby civilnej ochrany. Je treba pripomenúť, že takáto úprava by nemala žiadny zmysel, ak by bola takáto činnosť ako celok vylúčená zo smernice 89/391/EHS, nakoľko v takomto prípade by sa na ňu nevzťahovala ani Smernica 2003/88/ES. Z uvedených dôvodov nie je možné súhlasiť s tvrdením žalovaného, že Smernica 2003/88/ES sa nevzťahuje na protipožiarne služby a služby civilnej ochrany vykonávané Hasičským a záchranným zborom SR a aj pre výkon týchto služieb garantuje 48-hodinový priemerný týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. K údajnému nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného žalobca uviedol, že žalovaným je Slovenská republika. Podľa ust. § 21 Občianskeho zákonníka pokiaľ je účastníkom občianskoprávnych vzťahov štát, je právnickou osobou. Žalovaná ako členský štát a adresát smernice 2003/88/ES po vstupe Slovenskej republiky do Európskej únie je zodpovedná za prijatie všetkých opatrení legislatívnej aj faktickej povahy s cieľom dosiahnutia účelu smernice. Nakoľko smernica 2003/88/ES je určená štátu, ktorý zodpovedá za jej správnu transpozíciu, v konaní o náhradu škody spôsobenej nesprávnym prebratím smernice 2003/88/ES do právneho poriadku je pasívne vecne legitimovaná žalovaná Slovenská republika (štát). Za Slovenskú republiku, ktorá je vecne pasívne legitimovaným subjektom v konaní o náhradu škody pre nesprávnu transpozíciu smernice EÚ, v konaní koná Ministerstvo vnútra Slovenskej republiky ako ústredný orgán štátnej

správy pre Hasičský a záchranný zbor v zmysle ust. § 11 písm. c) zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a organizácii ústrednej štátnej správy v znení neskorších predpisov, a ktoré bolo garantom právnej úpravy podľa zákona č. 315/2001 Z. z. o Hasičskom a záchrannom zbore v znení neskorších predpisov. Vzhľadom na uvedené je možné konštatovať, že námietka nedostatku pasívnej vecnej legitimácie žalovaného nie je dôvodná. K transpozícii relevantných článkov Smernice možno v tejto súvislosti uviesť, že slovenský zákonodarca rozhodol, že smernica 2003/88/ES bude transponovaná do zákona č.315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore čo výslovne potvrdzuje jeho príloha č. 4 v bode 6. Žalobca tvrdí, že niektoré ustanovenia zákona č.315/2001 Z. z. sú rozpore so smernicou pretože ich uplatnením sa negarantuje 48- hodinový pracovný čas pre hasičov. Práve naopak týždenný „súčet" služobného času hasičov a nariadenej služobnej pohotovosti prekračuje 48 hodín týždenne, čím dochádza k porušeniu čl. 6 písmeno b) smernice 2003/88/ES na ujmu žalobcu. Stačí uviesť, že každý hasič pracujúci na zmeny bežne strávi na pracovisku týždenne 57,95 hodiny, čo je v rozpore s Čl.6 písmeno b) Smernice. Výsledné číslo približne 56 hodín predstavuje skutočný priemerný týždenný pracovný čas hasičov. V tejto súvislosti tiež treba zdôrazniť, že transpozícia smerníc nesmie byť formálna a samoúčelná, nakoľko jej prostredníctvom sa do vnútroštátnych právnych poriadkov členských štátov EU vnášajú požiadavky úniového práva a dosahuje výsledok požadovaný únionvým zákonodarcom. Správnosť transpozície smerníc na prvom mieste potvrdzuje samotná prax uplatňovania transpozičných zákonov, t, j. v danom prípade zákona č.315/2001 Z. z. Naopak žalovaný tvrdí, že tieto takéto tvrdenia žalobcu „sú neopodstatnené". Pre úplnosť je potrebné poukázať na to, žalobca k svojej žalobe priložil prehľady týždennej dochádzky, z ktorých vyplýva, že súčet jeho služobného času „nadobudnutého" v dôsledku výkonu štátnej služby a nariadených služobných pohotovostí prekračuje 48 hodinový týždenný pracovný čas. Na podporu svojho tvrdenia, že smernica bola riadne transponovaná do zákona č.315/2001 Z. z. žalovaný uviedol akým spôsobom sa viaceré jej ustanovenia (vrátane Čl. 2 ods. 1) premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že transponovanie smernice bolo správne. Takýto výklad však nespĺňa požiadavky únionvého práva nakoľko je len formálny a nedosahuje sa ním Smernicou požadovaný výsledok t. j. zabezpečenie 48 hodinového priemerného služobného času pre príslušníkov hasičského zboru Slovenskej republiky. Žiadne ustanovenie Zákona o hasičskom zbore nestanovuje, že služobná pohotovosť hasičov v mieste výkonu služby je považovaná za súčasť ich týždenného služobného času. V tomto smere sa Zákon o hasičskom zbore ako právna úprava lex specialis odlišuje od § 96 Zákonníka práce, ktorý zohľadňuje uvedenú Smernicu ES a na ňu nadväzujúcu judikatúru ESD (a túto skutočnosť výslovne potvrdzuje (vo svojom odseku 2). Zákonník práce sa však v otázke právnej kvalifikácie pohotovosti na príslušníkov hasičského zboru nevzťahuje. Skutočnosť, že podľa Zákona o hasičskom zbore pracovnú pohotovosť hasičov zákonodarca nekvalifikuje ako súčasť ich služobného času tiež výslovne potvrdzujú jeho viaceré ustanovenia. Z citovaných ustanovení vyplýva, že služobná pohotovosť podľa Zákona o hasičskom zbore sa nepovažuje za súčasť týždenného služobného času jeho príslušníkov, keďže „bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby" a začína až po skončení výkonu štátnej služby v služobnom čase." Ustanovenie § 92 Zákona o hasičskom zbore (Služobná pohotovosť v štátnej službe príslušníkov) výslovne potvrdzuje že služobný úrad môže nariadiť alebo s dohodnúť s pracovníkom aby sa mimo rámca rozvrhu služobného času a po vopred určený rozvrhnutia služobného času: „zdržiaval po určený čas na určitom mieste a bol pripravený na to, že bude povolaný na vykonávanie štátnej služby, ide o služobnú pohotovosť v štátnej službe" (§ 92 ods. 1 Zákona). Takto nariadená služobná pohotovosť preto nie je výkonom štátnej služby nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. § 122 Zákona potom spresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby „takéto vykonanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" (ods. 2) a § 91 ods. 1 Zákona tiež uvádza, že : „Štátnou službou nadčas je aj služba ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2". V tejto súvislosti treba upozorniť na to, že Smernica 2003/88/ES neupravuje žiadnu „prechodnú" kategóriu medzi pracovným časom a časom odpočinku (C- 437/05, Vorel, bod 25,C-258/10, bod.43) ako zákon č.315/2001 Z. z. vo forme služobnej pohotovosti hasiča na pracovisku. V dôsledku toho by bolo požiadavke Smernice možné vyhovieť len vtedy ak by sa pracovná pohotovosť hasiča na pracovisku považovala za súčasť jeho pracovného času čo však zákon č.315/2001 nestanovuje. Po takto definovanom pracovnom čase má hasič právo na odpočinok (Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice) To, že pracovnú pohotovosť hasiča na pracovisku je potrebné považovať za súčasť jeho pracovnej doby potvrdzuje aj judikatúra ESD. Žalobca tvrdí, že nakoľko služobná pohotovosť hasiča nie je považovaná za súčasť jeho služobného času, spolu s rozvrhnutým týždenným služobným časom pravidelne prekračuje dovolený limit 48 hodín požadovaný Čl.6 písmeno b) Smernice 2003/88/ES. Rovnako ako v prípade Čl. 2 ods. 1 Smernice aj v prípade jej Čl. 6 žalovaný

iba popisuje (cituje) akým spôsobom sa viaceré ustanovenia Smernice 2003/88/ES (Čl. 6, 16, 17) premietli do Zákona o hasičskom a záchrannom zbore a keďže sa tak po legislatívnej stránke stalo má za to, že „dotknuté právne predpisy transponovali Čl. 6 Smernice správne“. Žalovaný sa konkrétne zaoberá jednak tzv. referenčným obdobím, ktoré v súlade s Čl. 16 písmeno b) Smernice môže štát pre uplatňovanie článku 6 Smernice (maximálny týždenný pracovný čas) stanoviť na dobu presahujúcu štyri mesiace pričom podľa Čl. 17 ods. 3 písmeno iii) a pre protipožiarne služby môže toto referenčné obdobie dokonca predĺžiť. Podľa § 86 ods. 2 zákona č.315/2001 Z. z. je nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas hasičov aplikovaný v rámci šesť mesačného referenčného obdobia. Hoci žalovaný sa pomerne podrobne zaoberá zákonnou úpravou služobnej doby v rámci referenčného obdobia nereaguje na kľúčový problém t.j. či aj počas referenčného obdobia sú štáty povinné garantovať priemerný 48 hodinový týždenný pracovný čas podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice. Žalobca tvrdí, že tento záväzok platí v plnom rozsahu aj vo vzťahu k referenčnému obdobiu nakoľko žiadne ustanovenie Smernice nespája so zavedením referenčných období pre štáty možnosť nerešpektovať ich záväzok podľa Čl. 6 písmeno b) Smernice. V dôsledku toho ak štát nie je schopný zabezpečiť 48 hodinový priemerný týždenný pracovný čas v rámci stanoveného preferenčného obdobia dostáva sa do rozporu s požiadavkou Čl. 6 písmeno b) Smernice. Na základe argumentácie žalobcu ako aj z vybranej judikatúry ESD vyplýva, že zákon o Hasičskom a záchrannom zbore nesprávne transponoval Smernicu 2003/88/ES. Je tomu tak z toho dôvodu, že za súčasť pracovnej (služobnej) doby hasičov nepovažuje ich pracovnú pohotovosť na pracovisku čo je v rozpore s Čl. 2 ods. 1 a 2 Smernice. Nakoľko za súčasť pracovnej doby pracovná pohotovosť nie je považovaná, súčet „riadnej“ služobnej doby a služobnej pohotovosti prekračuje požiadavku 48 hodinového priemerného pracovného času požadovaného článkom 6 písmeno b) Smernice. Pokiaľ ide o čas pracovnej pohotovosti, z judikatúry Súdneho dvora vyplýva, že čas, v rámci ktorého pracovník skutočne nevykonáva žiadnu činnosť v prospech svojho zamestnávateľa, nepredstavuje nevyhnutne „čas odpočinku“ na účely uplatnenia smernice 2003/88 (rozsudok C-514/20 bod 32). Súdny dvor dospel k záveru, že v rámci tohto času pracovnej pohotovosti sa pracovník, ktorý je povinný zdržiavať sa na svojom pracovisku a byť okamžite k dispozícii svojmu zamestnávateľovi, musí zdržiavať mimo svojho rodinného a sociálneho prostredia a má len malý priestor organizovať si čas, v rámci ktorého sa od neho výkon práce nepožaduje. Celú túto dobu treba preto kvalifikovať ako „pracovný čas“ v zmysle smernice 2003/88 bez ohľadu na pracovnú činnosť skutočne vykonávanú pracovníkom počas uvedenej doby (rozsudky Jaeger, C-151/02, EU:C:2003:437, bod 65; Pfeiffer a i., C-397/01 až C-403/01, bod 93, ako aj Dellas a i., C-14/04, body 46 a 58). K nároku na náhradu škody, žalobca uviedol, že svoj nárok oprel o § 11 - 13 Občianskeho zákonníka a to z toho dôvodu, že v Slovenskej republike absentuje osobitná právna úprava, ktorá by mu umožňovala v okolnostiach prípadu presne vypočítať výšku svojho nároku. Nesúhlasil s námietkou žalovaného, že neboli splnené podmienky pre uplatnenie nároku na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch podľa § 13 ods. 2 Občianskeho zákonníka, v zmysle ktorého možno žiadať peňažné odškodnenie len vtedy, ak nie je postačujúce zadosťučinenie podľa § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka a neoprávneným zásahom bola v značnej miere znížená dôstojnosť, resp. vážnosť žalobcu v spoločnosti. So zreteľom na povahu osobnostného práva, ktoré bolo v danom prípade porušené (právo na ochranu zdravia a právo na súkromie) a jeho okolnosti nemožno podľa žalobcu podmieňovať možnosť uplatnenia peňažnej satisfakcie požadovaním následku, ktorým je zníženie dôstojnosti, resp. vážnosti žalobcu v spoločnosti. Občianskoprávne prostriedky ochrany osobnosti uvedené v § 13 ods. 1 a 2 Občianskeho zákonníka sú uvedené len príkladmo, právna úprava nevylučuje, aby fyzická osoba použila aj iné prostriedky ochrany. Z ustanovenia § 13 ods. 1 Občianskeho zákonníka vyplýva, že fyzická osoba má právo najmä sa domáhať, aby sa upustilo od neoprávnených zásahov, aby boli odstránené následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie, pričom týmto zadosťučinením sa rozumie morálna satisfakcia. K výške nemajetkovej ujmy poukázal na právoplatné súdne rozhodnutia, ktorými bola v obdobných prípadoch priznaná náhrada nemajetkovej ujmy vo výške 2.500,- eur do 4.759,99 eura.

5. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 28.07.2023 uviedol, že sa v plnom rozsahu pridržiava svojho vyjadrenia k žalobe zo dňa 28.06.2023 a rovnako zotrval na všetkých skutočnostiach a svojich tvrdeniach uvedených žalovaným vo vyjadrení.

6. Žalobca vo vyjadrení zo dňa 29.01.2024 predložil výpočet priemerného týždenného pracovného času žalobcu, vypracovaný v súlade s Čl. 6 písm. b) a Čl. 16 písm. b) Smernice 2003/88/ES za obdobie od 04/2020 do 02/2023, v ktorom zvýraznil mesiace počas ktorých došlo k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času u žalobcu. Ide o mesiace 04, 05, 07, 08, 09, 10, 11, 12/2020, 01, 02, 03, 04, 05, 06, 07, 08, 09, 12 /2021, 02, 03, 05/2022 a 01, 02/2023.

7. Žalovaný vo vyjadrení zo dňa 31.01.2024 uviedol, že prepočty predložené žalobcom vo vyjadrení zo dňa 29.01.2024 sú nepreskúmateľné a nie je možné ich použiť ani ako podklad pre výpočet referenčných období. Na účely výpočtu priemerné pracovného času s poukazom na maximálneho priemerného pracovného času podľa čl. 6 smernice 2003/88/ES bolo správne transponované do slovenského právneho poriadku referenčné obdobie dlhé šesť mesiacov a teda je nutné na účely konštatovania porušenia práva Európskej únie v zmysle smernice 2003/88/ES vychádzať z výpočtov priemerného pracovného času na šesťmesačné referenčné obdobia. Spriemerovať žalobcom vytýčené obdobia v žalobe je z dôvodu započítavania všetkých období, aj tých, ktoré smernice v čl. 16 písm. b) s poukazom na čl. 7 vymedzuje ako nezapočítateľné, nemožné. V tabuľkách žalobca nezapočítal do svojho prepočtu ani dni označené ako DOD, DOS, VS, NV, SVK, SVP a ani dni DOV nad rámec predpokladaných štyroch týždňov dovolenky v zmysle smernice 2003/88/ES. Nezapočítanie štyroch týždňov dovolenky v jeden kalendárny rok je správnym postupom. Dovolenky označené ako DOS – dovolenka za sviatok bez odpočtu a DOD – dodatková dovolenka je potrebné započítavať do prepočtu na účely výpočtu priemerného týždňového pracovného času v referenčnom období v zmysle smernice 2003/88/ES, nakoľko ide o dovolenky, ktoré nespadajú pod definíciu ročnej platenej dovolenky podľa čl. 7 smernice 2003/88/ES. DOS – dovolenka za sviatok, ide o dovolenku, ktorá sa príslušníkovi neodpočíta a teda danú dovolenku bude čerpať v iný deň, ktorú sa na účely výpočtu nezapočíta. DOD – dodatková dovolenka je nad rámec dovolenky ustanovenej smernicou a preto ju smernica do daného výpočtu nezahŕňa.
VS – voľno za sviatok. Nejde o dovolenku, ale o voľno namiesto dňa, kedy bol príslušník v službe počas sviatku.
NV – ide o náhradné voľno za prácu nadčas, čo nemožno subsumovať pod čl. 7 smernice 2003/88/ES a teda je nutné takýto deň započítať na účely výpočtu priemerného týždenného pracovného času.
SVK – ide o služobné voľno, podľa slov žalobcu o „prekážku v práci počas vyhlásenej karantény/covid“. Znovu však nemožno hovoriť o čase odpočinku, ktorý by bolo možné subsumovať pod čl. 7 smernice 2003/88/ES a teda aj takéto dni je potrebné započítať do výpočtu.
SVP – ide o dovolenku príslušníka vyplývajúcu z kolektívnej zmluvy, ktorá je poskytovaná nad rámec zákonnej úpravy a teda nad rámec čl. 7 smernice 2003/88/ES.
Dni označené ako DOS, DOD, SVK, SVP, VS a VN nemožno nezapočítať, respektíve nemôžu vystupovať ako neutrálne, nakoľko argumentácia žalobcu, že by tieto dni na účely výpočtu referenčných období by mali byť vynechané, nenachádza oporu ani v smernici 2003/88/ES a ani v inom právnom predpise.
Žalovaný poukázal na to, že žalobca poskytol prepočet, ktorý absolútne odporuje smernici 2003/88/ES a rovnako aj čl. 12 ods. 4 Ústavy Slovenskej republiky. Z uvedeného dôvodu žalovaný poskytol súdu prepočet referenčných období spôsobom, ktorý predostrel žalobca, avšak s poukazom na vyššie uvedené do neho započítal predmetné dni:
I. Žalobca v referenčnom období od 04/2020 do 09/2020 odpracoval 1.263 hodín V danom referenčnom období tak odpracoval priemerne 49,32 hodín týždenne, čo je o 1,32 hodiny viac, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
II. Žalobca v referenčnom období od 10/2020 do 03/2021 odpracoval 1.114,70 hodín. V danom referenčnom období tak odpracoval v priemere 45,68 hodín týždenne, čo je o 2,32 hodín menej, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
III. Žalobca v referenčnom období od 04/2021 do 09/2021 odpracoval 1267,00 hodín V danom referenčnom období tak odpracoval v priemere 50,47 hodín týždenne, čo je o 2,47 hodín viac, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
IV. Žalobca v referenčnom období od 10/2021 do 03/2022 odpracoval 971,14 hodín.
V danom referenčnom období tak odpracoval v priemere 42,65 hodín týždenné, čo je o 5,35 hodín menej, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
V. Žalobca v referenčnom období od 04/2022 do 09/2022 odpracoval 1103,00 hodín. V danom referenčnom období tak odpracoval v priemere 45,04 hodín týždenné, čo je o 2,96 hodín menej, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
VI. Žalobca v referenčnom období od 09/2022 do 02/2022 odpracoval 1022,50 hodín. V danom referenčnom období tak odpracoval v priemere 47,70 hodín týždenné, čo je o 0,30 hodín menej, ako to ustanovuje čl. 6 smernice 2003/88/ES.
Vzhľadom na vyššie uvedený prepočet referenčných období žalobcu mal žalovaný za to, že vo vzťahu k žalobcovi v rámci žalovaným predložených referenčných období boli 4 referenčné obdobia kde žalobca odpracoval nižší počet hodín ako povoľuje čl. 6 smernice 2003/88/ES smernica 2003/88/ES a v rámci 2 referenčných období žalobca odpracoval vyšší počet hodín ako povoľuje čl. 6 smernice 2003/88/

ES. Vyšší priemer bol zapríčinený čerpaním riadnej dovolenky, prípadne PN, ktoré skresľujú priemerný výpočet.

8. Súd vykonal dokazovanie v súlade s ustanovením § 204 CSP, oboznámením sa so žalobou, písomnými vyjadreniami strán sporu, výsluchom žalobcu a predloženými listinnými dôkazmi.

9. Súd vo veci nariadil pojednávanie, ktoré bolo zo strany súdu určené na deň 07.02.2024 o 10.00 hod. Predvolanie na pojednávanie bolo doručené zástupcovi žalobcu, žalobcovi, ako aj žalovanému. Na pojednávaní dňa 07.02.2024 sa osobne zúčastnil žalobca, jeho zástupca, ako aj žalovaný (poverený zamestnanec Ministerstva vnútra Slovenskej republiky).

10. Zástupca žalobcu na pojednávaní uviedol, že trvá na podanej žalobe, ako aj na svojich písomných vyjadreniach v celom rozsahu tak ako boli súdu doručené. Poukázal na skutkové a právne vymedzenie predmetu konania uvedené v jeho podaniach. Mal za to, že žaloba bola podaná dôvodne a navrhoval súdu, aby žalobe v celom rozsahu vyhovel a priznal žalobcovi náhradu trov konania v rozsahu 100 % zo strany žalovaného. Uviedol, že z výpočtu žalobcu vyplýva, že boli zohľadnené neutrálne obdobia, bol odpočítaný čas dovolenky, dodatkovej dovolenky, iného voľna. Podľa výpočtu žalobcu priemerný týždenný pracovný čas žalobcu bol prekročený za 3 referenčné obdobia a to od mája do augusta 2020, pričom priemerný týždenný pracovný čas v tomto období u žalobcu bol 50,63 hodín, za obdobie od septembra do decembra 2020 priemer bol 49,42 hodín a za obdobie od mája do augusta 2021 priemer bol 51,45 hodín. Poukázal na to, že žalovaný predniesol protichodné tvrdenia, pretože napriek tomu, že uznával, že podľa jeho výpočtu v priebehu 2 referenčných období došlo k prekročeniu priemerného týždenného pracovného času u žalobcu, napriek tomu navrhoval, aby súd žalobu v celom rozsahu zamietol. Žalovaný vykladá smernicu reštriktívne vo vzťahu k žalobcovi, pretože zohľadňuje iba základnú výmeru dovolenky. Poukázal na samotný obsah smernice aj na judikatúru Európskeho súdneho dvora, že výklad smernice v danom prípade k žalobcovi, nemá byť reštriktívny, teda zužujúci, ale práve naopak.

11. Žalobca na pojednávaní uviedol, že pracuje ako hasič záchranár a vykonáva štátnu službu na Okresnom riaditeľstve HAZZ v Rožňave, Hasičská stanica D.. Jeho pracovný čas má 16 hodín a na to nadväzuje 8 hodinová pohotovosť. Tieto zmeny sa opakujú 10 až 11 krát mesačne, teda na pracovisku trávi celkom 24 hodín počas jednej pracovnej zmeny. Uviedol, že po odpracovaní 24 hodín, teda jednej zmeny, má 2 dni voľno. Po zmene 8 hodín musí mať povinný oddych. Počas tejto doby nemôžu byť povolaní do služby, ale po uplynutí 8 hodín, aj počas voľných dní, môže byť povolaný do služby, ak je výjazd. Má špecializáciu pilčícku, lezeckú, zdravotnícky záchranár, viazač bremien. Tieto špecializácie nemá každý jeho kolega, majú to len niektorí. Počas voľných dní sa nevie celkom zregenerovať, pretože väčšinou počas voľných dní sú školenia, ktoré musí absolvovať a to v Košiciach alebo v Spišskej Novej Vsi, preto podľa jeho názoru 8 hodín, ktorý čas je určený ako povinný oddych, nepostačuje na jeho regeneráciu. Je ženatý, má 2 deti. Manželka akceptuje jeho prácu, avšak niekedy nastanú nezhody, problémy, napríklad pokiaľ potrebuje, aby s ňou išiel k lekárovi. Jedna dcéra je už vydatá a druhá dcéra má 17 rokov, je študentkou gymnázia. S touto dcérou málo času trávia spolu, vzhľadom na výkon jeho práce a na aktivity dcéry. Hobby alebo koníčky žalobca nemá, pretože nemá na to čas, nestíha. Nepociťuje zdravotné problémy, avšak trpí nespavosťou a má problémy so zaspávaním. Budí sa aj na zazvonenie telefónu. Počas pohotovosti sa musí zdržiavať na pracovisku. On a jeho kolegovia majú vytvorené miesto pre oddych. Majú spálňu, avšak počas tejto pohotovosti nemôže kľudne spať, nakoľko je v pohotovosti. Ide o taký spánok, že vždy má jedno oko otvorené. V priemere raz, niekedy aj viackrát mesačne sa stáva, že počas voľných dní sa musí zúčastniť školení. Pokiaľ tieto školenia sú na Lešti, tak trvajú od pondelka do štvrtka. Tieto školenia absolvuje dvakrát do roka vzhľadom na jeho špecializáciu, že je lezec a aj ako hasič. Pokiaľ by zamestnávateľ urobil organizačnú zmenu, vyhovoval by mu 12 hodinový pracovný čas. 8 hodinový pracovný čas mu nevyhovuje, pretože z miesta bydliska dochádza do práce, pričom dochádzka mu trvá hodinu.

12. Žalovaný na pojednávaní uviedol, že so žalobou nesúhlasí. Trval na obsahu všetkých písomných vyjadrení podaných v prejednávanej veci. Poukázal na to, že z celkového počtu 6 referenčných období počas 4 referenčných období nedošlo k prekročeniu limitu priemerného týždenného pracovného času u žalobcu stanoveného smernicou a k prekročeniu došlo iba počas 2 referenčných období a to v období od 04.03. do septembra 2020 a od októbra 2021 do marca 2022. Čo sa týka výšky žiadanej nemajetkovej ujmy, žalovaný túto sumu považoval za neprimerane vysokú, preto s výškou žiadanej nemajetkovej ujmy nesúhlasil a vychádzajúc z obsahu písomných vyjadrení žalobu navrhoval v celom

rozsahu zamietnuť. Uviedol, že pokiaľ by súd dospel k záveru, že žalobe čiastočne vyhovie, navrhoval, aby súd predĺžil paričnú lehotu z 3 dní na 15 dní, nakoľko ministerstvo nie je schopné realizovať plnenie v lehote 3 dní. Uviedol, že žalovaný započítaval do neutrálneho obdobia obdobie práceneschopnosti a čerpanie dovolenky u žalobcu, ale vzhľadom na to, že smernica striktne neukladá povinnosť započítať aj dodatkovú dovolenku a ďalšie voľná, preto do neutrálneho obdobia tieto voľná nezapočítaval.

13. Z tabuľkového prehľadu za obdobie od 04/2020 do 02/2023 súd zistil, že žalobca v sledovanom období pravidelne odpracoval nad povolený limit práva EÚ hodiny služobnej pohotovosti nezapočítané do fondu pracovného času. Žalobca je príslušníkom Hasičského a záchranného zboru, ktorý vykonáva stálu štátnu službu Okresnom riaditeľstve HaZZ v Rožňave, Hasičskej stanici Dobšiná. Žalobca minimálne od apríla 2020 do februára 2023 pracoval na zmeny, teda vykonával službu 16 hodín resp. 16,5 hodín a následne na to nadväzovala pracovná pohotovosť v trvaní 8, resp. 7,5 hodiny, počas ktorej bol v mieste výkonu služby k dispozícii zamestnávateľovi pripravený na prípadný zásah. Celkový čas, počas ktorého bol žalobca k dispozícii počas jednej zmeny vrátane služobnej pohotovosti, bol 24 hodín v jednom služobnom dni.

14. Podľa článku 7, druhá, tretia veta Ústavy SR právne záväzné akty európskych spoločenstiev a európskej únie majú prednosť pred zákonmi SR. Prevzatie právne záväzných aktov, ktoré vyžadujú implementáciu sa vykoná zákonom alebo nariadením vlády podľa článku 120 ods. 5.

15. Podľa článku 144 ods. 1 Ústavy SR sudcovia sú pri výkone svojej funkcie nezávislí, a pri rozhodovaní sú viazaní ústavou, ústavným zákonom, medzinárodnou zmluvou podľa článku 7 ods. 2 a 5 a zákonom.

16. Podľa § 3 Civilného sporového poriadku (ďalej aj CSP), súdy prejednávajú a rozhodujú súkromnoprávne spory a iné súkromnoprávne veci, ak ich podľa zákona neprejednávajú a nerozhodujú iné orgány.

17. Podľa § 19 písm. b) CSP, osobitná miestna príslušnosť, popri všeobecnom súde žalovaného je na konanie miestne príslušný aj súd, v ktorého obvode nastala skutočnosť, ktorá zakladá právo na náhradu škody.

18. Minimálne požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia pre organizáciu pracovného času ustanovuje smernica európskeho parlamentu a Rady 2003/88/ES zo 4.11.2003 o niektorých aspektoch organizácie pracovného času.

19. V článku 1 bod 2 smernice, táto rieši a.) minimálne doby denného odpočinku, týždenného odpočinku a ročnej dovolenky, prestávky v práci a na maximálny týždenný pracovný čas, b.) určité aspekty nočnej práce, práce na zmeny a rozvrhnutie práce.

20. Článok 1 bod 3 smernice, táto sa vzťahuje na všetky odvetvia činnosti verejné a súkromné v zmysle článku 2 smernice 89/391/EHS bez toho, aby boli dotknuté články 14,17,18 a 19 tejto smernice.

21. Podľa článku 2 ods. 1 smernice pracovný čas je akýkoľvek čas počas ktorého pracovník pracuje podľa pokynov zamestnávateľa a vykonáva svoju činnosť, alebo povinnosti v súlade s vnútroštátnymi právnymi predpismi alebo praxou.

22. Podľa článku 6 písm. b.) Smernice členské štáty prijmú opatrenia na zabezpečenie toho, že v súlade s potrebou chrániť bezpečnosť a zdravie pracovníkov priemerný pracovný čas pre každé obdobie 7 dní vrátane nadčasov neprekročí 48 hodín.

23. Podľa článku 16, písm. b.) smernice, členské štáty môžu ustanoviť pre uplatňovanie článku 6 (maximálny týždenný pracovný čas) referenčné obdobie nepresahujúce 4 mesiace.

24. Štátnu službu a právne vzťahy, ktoré súvisia so vznikom, zmenami a so skončením štátnej služby príslušníkov Hasičského a záchranného zboru a príslušníkov Horskej záchrannej služby, upravuje zákon č. 315/2001 Z. z. o hasičskom a záchrannom zbore v platnom znení (ďalej len Zákona).

25. Podľa ustanovenia § 85 ods. l zákona č. 315/2001 Z. z. ("Zákon") služobný čas príslušníka je časový úsek, v ktorom príslušník vykonáva štátnu službu a je k dispozícii služobnému úradu.

26. Podľa ustanovenia § 85 ods. 2 Zákona služobný čas príslušník je 40 hodín týždenne. Skrátenie týždenného služobného času príslušníka možno dohodnúť v kolektívnej zmluve vyššieho stupňa.

27. Podľa ustanovenia § 86 ods. 1 a 2 Zákona služobný čas príslušníkov môže byť rozvrhnutý nerovnomerne. Nerovnomerne rozvrhnutý služobný čas príslušníkov je rozvrhnutý na obdobie šiestich mesiacov. Pri nerovnomernom rozvrhnutí nesmie byť dĺžka služobného času v jednotlivých služobných dňoch vyššia ako 18 hodín. Celková dĺžka vykonávania štátnej služby aj na ňu bezprostredne nadväzujúcej služobnej pohotovosti v mieste vykonávania štátnej služby je najviac 24 hodín v služobnom dni.

28. Podľa ustanovenia § 91 ods. 1 Zákona štátnou službou nadčas je štátna služba vykonávaná nad rámec určeného služobného času.

29. Podľa ustanovenia § 91 ods. 3 Zákona v kalendárnom roku možno príslušníkovi prikázať štátnu službu nadčas v rozsahu najviac 300 hodín.

30. Podľa ustanovenia § 92 ods. 1 Zákona služobný úrad určuje príslušníkovi služobnú pohotovosť v štátnej službe v mieste vykonávania štátnej služby, ktorá bezprostredne nadväzuje na vykonávanie štátnej služby podľa § 86 ods. 2 v rámci rozvrhnutia služobného času.

31. Podľa ustanovenia § 97 ods. l písm. h) zákona č. 315/2001 Z. z. ako vykonávanie štátnej služby sa posudzuje čas náhradného voľna za štátnu službu nadčas a náhradného voľna za štátnu službu vo sviatok.

32. Podľa ustanovenia § 11 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo na ochranu svojej osobnosti, najmä života a zdravia, občianskej cti a ľudskej dôstojnosti, ako aj súkromia, svojho mena a prejavov osobnej povahy.

33. Podľa ustanovenia § 13 ods. 1, 2, 3 Občianskeho zákonníka, fyzická osoba má právo najmä sa domáhať , aby sa upustilo od neoprávnených zásahov do práva na ochranu osobnosti, aby sa odstránili následky týchto zásahov a aby jej bolo dané primerané zadosťučinenie. Pokiaľ by sa nezdalo postačujúce zadosťučinenie podľa odseku 1 najmä preto, že bola v značnej miere znížená dôstojnosť fyzickej osoby alebo je vážnosť v spoločnosti, má fyzická osoba tiež právo na náhradu nemajetkovej ujmy v peniazoch. Výšku náhrady podľa ods. 2 určí súd s prihliadnutím na závažnosť vzniknutej ujmy a na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo

34. V prvom rade sa súd musel vysporiadať s obranou žalovaného a s jeho námietkami ohľadom pasívnej vecnej legitimácie, nesplnenia procesných podmienok konania a nedôvodnosti žaloby.

35. Žalobca odôvodňoval svoj nárok na náhradu škody tým, že Slovenská republika neprevzala (nesprávne prevzala) do vnútroštátnej úpravy Článok 6 písm. b/ Smernice vo vzťahu k úprave pracovného času hasičov, ktorý predmet sporu sa nepochybne dotýka práva Únie. Vzťah úniového a vnútroštátne práva sa riadi zásadou prednosti a priameho účinku, ktoré zásady sú povinné rešpektovať aj vnútroštátne súdy v zhode s Článkom 7 ods. 2, 5, Článkom 144 Ústavy SR, ako aj Článkom 3 Civilného sporového poriadku. V zmysle uvedeného je súd viazaný medzinárodnoprávnymi záväzkami Slovenskej republiky, ktoré majú prednosť pred zákonom, judikatúrou Európskeho súdu pre ľudské práva a Súdneho dvora Európskej únie. Právo na náhradu škody spôsobenej porušením práva Únie patrí medzi všeobecné zásady komunitárneho práva vyplývajúce priamo z judikatúry SDEÚ bez ohľadu na vnútroštátnu právnu úpravu, a odráža základné vlastnosti komunitárneho práva - zásadu prednosti a priameho účinku, ako aj povinnosť vnútroštátnych orgánov aplikovať normy komunitárneho práva ex officio. Judikatúra SDEÚ vo veci zodpovednosti členských štátov za porušenie práva Únie je založená na zásade pacta sunt servanda vyjadrenej v Článku 10 Zmluvy o založení Európskeho spoločenstva, podľa ktorého sú členské štáty povinné prijať všetky opatrenia potrebné na zabezpečenie plnenia záväzkov vyplývajúcich im zo Zmluvy alebo z činnosti Spoločenstva a zdržať sa akýchkoľvek opatrení, ktoré by mohli ohroziť dosiahnutie cieľov Zmluvy, alebo ohroziť reálny účinok komunitárneho práva.

36. Žalovaný namietal nedostatok pasívnej vecnej legitimácie. Žalobca svoj nárok na náhradu škody odvodzuje z porušenia únioného práva (nedodržanie 48 hodinového týždenného pracovného času, ktorý mu úniové právo garantuje) a nie z dôvodu, že Smernica č. 2003/88/ES nebola v jeho prípade správne použitá a preto je žalovaný v spore pasívne legitimovaný. Porušenia únioného práva sa môže dopustiť každý orgán, ktorý koná v mene členského štátu. Predpoklady zodpovednosti za vzniknutú škodu v zmysle judikatúry SDEÚ vychádzajú z absolútnej objektívnej zodpovednosti členského štátu za takto vzniknutú škodu, ktorá sa vzťahuje na prípady ad 1/ porušenia práva únie členským štátom pre absentujúcu alebo nesprávnu transpozíciu smerníc (prípad C 6/90 a 9/90 Francovich, C- 178,179 a 188 až 190/94 Dillenkofer), ad 2/ aplikáciu ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku odporujúcu únioému právu (ČEZ C-115/08, Simmenthal II C 106/77), ad 3./ vydanie súdneho alebo správneho rozhodnutia, ktoré je v rozpore s právom Únie (C 2/06 Kempter, vec C 453/00 Kühnnea Heitz), ad 4/ neprijatie alebo ponechanie v platnosti legislatívy, ktorá je v rozpore s právom Únie (C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame). Zodpovednosť členského štátu za vzniknutú škodu podľa judikatúry SDEÚ nastáva, ak sú splnené tri predpoklady (bod 20 rozhodnutia C 445/06 Danske Slagterier, bod 51 rozhodnutia C 224/01 Köbler, bod 51 rozhodnutia C 46 a 48/93 Brasserie du Pêcheur a Factortame, bod 40 rozhodnutia C 6/90 a 9/90 Francovich) : 1/ porušená úniová norma priznáva právo fyzickým alebo právnickým osobám alebo zakladá povinnosti pre členský štát (napr. C 524/04 Test Claimants Thin Cap), 2/ porušenie únioného práva je dostatočné závažné a 3/ medzi porušením únioného práva členským štátom a škodou spôsobenou fyzickým a právnickým osobám existuje príčinná súvislosť. O výške náhrady škody vždy rozhoduje vnútroštátny súd.

37. V otázkach neupravených normami komunitárneho práva, resp. judikatúrou SDEÚ v sporoch o nárokoch na náhradu škody spôsobenej jednotlivcovi porušením práva Únie členským štátom, sa subsidiárne použije vnútroštátne právo pri zachovaní princípu rovnocennosti (ekvivalencie) a účinnosti (efektivity). Zásada rovnocennosti znamená, že vnútroštátny súd nemôže v prípade konania s únioým prvkom aplikovať prísnejšie procesnoprávne alebo hmotnoprávne pravidlá ako tie, ktoré by aplikoval v konaniach bez únioého prvku s podobným predmetom, čo znamená, že dotknutý subjekt musí mať možnosť uplatniť si nárok, ktorý mu vyplýva z únioej právnej normy za takých podmienok, za akých by si mohol nárok uplatniť založený na podobnej vnútroštátnej právnej norme bez únioého prvku. Zásada účinnosti - efektivity znamená, že procesné predpisy, ktoré platia vo vnútroštátnych konaniach určených na zabezpečenie ochrany práv, ktoré zakladá úniové právo v prospech právnych subjektov, nemôže byť upravené takým spôsobom, ktorý by výkon práv priznávaných únioým právnym poriadkom prakticky znemožňoval alebo nadmerne sťažoval. Z vyššie uvedeného plynie, že pokiaľ pre takto vymedzenú oblasť zodpovednosti štátu neexistuje špecializovaná vnútroštátna právna úprava, je namieste využitie právnej úpravy obsahom a účelom najbližšej v zmysle zásad analógie iuris a analogie legis rešpektujúc princípy únioého práva. Vo všeobecnosti otázku zodpovednosti štátu za škodu spôsobenú pri výkone verejnej moci upravuje zákon č. 514/03 Z. z., ktorý v § 4 písm. e/ vymedzuje ako za škodu zodpovedný orgán konajúci v mene štátu ministerstvo, či iný ústredný orgán štátnej správy, ak v dôsledku nesprávneho prebratia smernice EÚ alebo v dôsledku nedodržania lehoty určenej na prebratie, vznikla škoda pri výkone verejnej moci v oblasti štátnej správy, ktorá patrí do pôsobnosti tohto ministerstva alebo tohto ústredného orgánu štátnej správy. Zodpovednosť štátu, za ktorý koná zákonom označený orgán je však daná len v prípade, ak existuje nezákonné rozhodnutie, či nesprávny úradný postup, v príčinnej súvislosti s ktorými vznikla škoda. Sporová vec sa týka porušenia práva Únie pre absentujúcu, resp. nesprávnu transpozíciu Smernice do zákona č. 315/01 Z. z., pretože do pracovného času hasiča sa nezarátava aj jeho pracovná pohotovosť na pracovisku počas jej neaktívnej časti (§ 12 ods. 6 v spojení s § 193 zákona č. 315/01 Z. z vylúčil aplikáciu § 96 ods. 2 Zákonníka práce na služobné pomery hasičov). Absentujúca alebo nesprávna transpozícia Smernice EÚ do noriem vnútroštátneho práva je výsledkom zákonodarného a legislatívneho procesu, ktorý je v zmysle § 9 vylúčený z pôsobnosti zákona č. 514/03 Z. z., keďže za nesprávny úradný postup sa nepovažuje postup alebo výsledok postupu Národnej rady SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 86 písm. a/, d/ Ústavy SR a postup alebo výsledok postupu vlády SR pri výkone jej pôsobnosti podľa Článku 119 písm. b/ Ústavy SR. Zohľadňujúc existujúcu vnútroštátnu právnu úpravu pri rešpektovaní princípov ekvivalencie a efektivity niet však prekážok, aby pasívne vecne legitimovaným subjektom v konaní o nároku na náhradu škody voči štátu bola Slovenská republika, v mene ktorej koná Ministerstvo vnútra SR ako orgán do pôsobnosti ktorého spadá aj Hasičský a záchranný zbor SR, ktorý orgán bol tiež garantom právnej úpravy vykonanej zákonom č. 315/01 Z. z. Na takomto závere o pasívnej vecnej legitimácie žalovaného v konaní nič nemení ani to, ak by základ zodpovednosti štátu spočíval v nesprávnej aplikácii

ustanovení vnútroštátneho právneho poriadku, ktorý prípad porušenia práva Únie rovnako zakladá priamu zodpovednosť členského štátu. Táto objektívna zodpovednosť štátu tu existuje bez ohľadu na to, ktorý verejný orgán sa porušenia práva únie dopustil, resp. ktorý z orgánov by mal povinnosť škodu podľa vnútroštátnych noriem nahradiť (napr. C 429/09 G. Fuß bod 46, rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11. 2020).

38. Námietka žalovaného, aby sa na daný prípad neaplikovala Smernica tiež nebola súdom zohľadnená, pretože ESD v Rozsudku Fus uviedol, že z rozsahu úpravy tejto smernice nie sú vyňatí ani hasiči. V bode 33 konštatuje, že článok 6 písm. b) Smernice 2003/88 predstavuje pravidlo sociálneho práva Únie s osobitným významom, z ktorého má mať prospech každý pracovník, keďže je minimálnou požiadavkou určenou na zaistenie bezpečnosti a ochrany jeho zdravia, ktoré ukladá členským štátom povinnosť stanoviť 48 hodinovú hranicu pre priemerný týždenný pracovný čas, v súvislosti s ktorou je výslovne stanovené, že zahŕňa nadčasy, a od ktorej sa v prípade neprebratia článku 22 ods. 1 tejto smernice do vnútroštátneho práva nemožno v žiadnom prípade odchýliť, pokiaľ ide o také činnosti, ako je činnosť hasičov, o ktorú ide vo veci samej, hoci by k tomu došlo len prostredníctvom súhlasu dotknutého pracovníka (rozsudky z 5. októbra 2004, Pfeifferai. C-397/01 až 103/01, s. I-8835, body 98 a100, ako aj Fuß, už citovaný, body 33 až 35 a 38). Otázku, či do rozsahu pracovného času možno zaradiť aj stav pracovnej pohotovosti pracovníkov (lekárov, hasičov) riešil Súdny dvor EU (ďalej len ESD) vo svojom rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010 G. Fus tým, že potvrdil, že pracovná pohotovosť tvoriaca súčasť ich týždenného pracovného času v spojení s ďalším "riadnym" pracovným časom nesmie prekročiť maximálny týždenný pracovný čas. Vo veci C-429/09 G.Fus týkajúcej sa pracovnej doby a právneho režimu pohotovosti u nemeckých hasičov ESD ďalej uviedol, že: "pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice 2003/88/ES". V dôsledku toho právo Únie bráni vnútroštátnej právnej úprave stanovujúcej priemerný pracovný čas, ktorý vzhľadom na to, že zahŕňa obdobia pracovnej pohotovosti a pohotovostnej služby prekračuje týždennú hranicu upravenú v čl. 6 písm. b) uvedenej smernice (bod 25 Rozsudku ESD C-429/09 z 25.11.2010). Vo veci C-437/05 J. Vorel týkajúcej sa pracovnej pohotovosti lekárov na pracovisku Súdny dvor rovnako uviedol, že pracovná pohotovosť, ktorú pracovník vykonáva v režime fyzickej prítomnosti v zariadení zamestnávateľa sa musí považovať ako celok za "pracovný čas" v zmysle smernice 93/104/ES nezávisle od toho akú prácu dotknutá osoba skutočne vykonávala v priebehu pracovnej pohotovosti"(bod 27 Rozsudku ESD vo veci 437/05 z 11.1.2007). Vo veci týkajúcej sa právneho posúdenia režimu pohotovosti lekárskych záchranárov (C-397/01, Pfeiffer) ESD uviedol, že " ...časy pracovnej pohotovosti na pracovisku treba v celom rozsahu zahrnúť do výpočtu maximálneho denného alebo týždenného pracovného času" (bod 95 Rozsudku ESD C-397/02 z 5.10.2004). V dôsledku takého prístupu je zrejmé, že podľa ESD je rozhodujúcim faktorom pre posúdenie či sú naplnené charakteristické znaky pojmu pracovný čas v pohotovostnej službe, ktorú pracovník skutočne vykonáva na svojom pracovisku, skutočnosť, že je povinný byť fyzicky prítomný na mieste určenom zamestnávateľom a byť mu k dispozícii, aby v prípade potreby mohol okamžite poskytnúť primerané služby. Bez vplyvu na porušenie Článku 6 písm. b/ Smernice je preto aj skutočnosť, že za pracovnú pohotovosť je vyplácaná odmena. Preto je tieto povinnosti potrebné považovať za výkon pracovnej činnosti pracovníka (Rozsudok ESD C-14/04, Dellas. bod 48, 58). Ďalej v bode 35 Rozsudku ESD C-429/09 konštatuje, že Súdny dvor už rozhodol, že členské štáty nemôžu jednostranne určiť rozsah pôsobnosti článku 6 písm. b) smernice 2003/88 tak, že uplatnenie tohto nároku pracovníkov na to, aby priemerný týždenný pracovný čas nepresahoval túto maximálnu hranicu, budú viazať na nejakú podmienku alebo ho určitým spôsobom obmedzia (pozri rozsudky Pfeiffer a i., už citovaný bod 99, ako aj Fus už citovaný bod 52). Okrem toho Súdny dvor tiež rozhodol, že článok 6 písm. b) smernice 2003/88 má priamy účinok, keďže priznáva jednotlivcom práva, ktoré môžu priamo uplatniť v konaní pred vnútroštátnymi súdmi (rozsudky Pfeiffera a i., už citovaný, body 103 až 106, ako aj Fuß, body 56 až 59). V bode 38 Rozsudku ESD C-429/09 Súdny dvor konštatuje, že za týchto podmienok má pracovník, ako je G. Fus, ktorého v zásahovej službe zamestnáva Stadt Halle, právo sa priamo dovolávať ustanovení článku 6 písm. b) smernice 2003/88 voči takému verejnoprávnemu zamestnávateľovi na účely dodržania práva na priemerný pracovný čas neprekračujúci 48 hodín, ktoré vyplýva z tohto ustanovenia (rozsudok Fus, bod 60, rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019).

39. V zmysle vyššie citovaných súdnych rozhodnutí Súdny dvor tiež rozhodol, že Smernica sa má uplatniť na činnosti hasičského zboru, aj keď sú vykonávané zásahovými silami v teréne a nezáleží na tom, či sú zamerané na boj proti požiarom alebo na poskytnutie pomoci iným osobám, ak sú vykonávané

za obvyklých podmienok v súlade s poslaním im zvereným a to aj vtedy, keď zásahy, ku ktorým môžu tieto činnosti viesť, sú svojím charakterom nepredvídateľné a môžu vystaviť pracovníkov určitým rizikám. Na účely Smernice nemôže byť pojem pracovníka vykladaný rôzne podľa vnútroštátnych právnych predpisov, ale má autonómny význam vlastný právu Únie, keď za pracovníka sa považuje každý, kto vykonáva skutočné a konkrétne činnosti pre zamestnávateľa a právna povaha pracovnoprávneho vzťahu z hľadiska vnútroštátneho práva nemôže mať nijaký dosah na postavenie pracovníka v zmysle práva Únie. Vzhľadom na uvedené sú irelevantné námietky žalovaného o tom, že Smernica sa nevzťahuje na postavenie žalobcu ako príslušníka hasičského zboru, a bez právneho významu je aj fakt, či hasič plní svoje úlohy v pracovnom (služobnom) pomere ako hasič dobrovoľný, mestský alebo štátny. Článok 6 písm. b/ Smernice predstavuje v rozsahu, v akom ukladá členským štátom maximálnu hranicu priemerného týždenného pracovného času, ktorá musí byť ako minimálna požiadavka priznaná každému pracovníkovi, dôležité pravidlo sociálneho práva Únie, ktoré nemožno podrobiť akejkoľvek podmienke, alebo akémukoľvek obmedzeniu, a ktoré jednotlivcom priznáva práva, ktorých sa môžu dovolávať priamo pred vnútroštátnymi súdmi (bod 33 až 35 vo veci C 429/09 Fuß).

40. Súd po vykonanom dokazovaní dospel k názoru, že služobná pohotovosť, ktorú žalobca vykonáva nie je výkonom štátnej služby, nakoľko odráža len stav pripravenosti pracovníka na eventuálne vykonanie štátnej služby v prípade, že k nej bude povolaný. Ustanovenie § 122 zákona č. 315/2001 Z. z. potom upresňuje, že ak počas doby trvania služobnej pohotovosti došlo k vykonaniu štátnej služby, "takéto vykonávanie štátnej služby je štátnou službou nadčas" (ods. 2) a § 91 ods. 1 zákona tiež uvádza, že "štátnou službou nadčas je aj služba, ktorú príslušník vykonáva počas určenej služobnej pohotovosti podľa § 92 ods. 2". Existujúca právna kvalifikácia služobnej pohotovosti sa premieta aj do spôsobu jej finančného odmeňovania, ktorý nemá povahu služobného platu. Ustanovenie § 103 zákona o hasičskom zbore výslovne uvádza, že zatiaľ čo služobný plat tvoria zložky služobného príjmu uvedené v jeho odseku 1 (vrátane tarifného platu a jeho príplatkov), za výkon služobnej pohotovosti patrí hasičovi peňažná náhrada v štátnej službe (ods. 5 ustanovenia § 103 v spojení s ustanovením § 122 ods. 1 zákona č. 315/2001 Z. z.). V konaní pritom nebolo sporné, že žalobca v posudzovanom období po zohľadnení služobného pracovného času a nariadenej služobnej pohotovosti pracoval nad rámec 48 hodinového pracovného týždňa určeného Čl. 6 písm. b/ Smernice, čím dochádza k porušeniu práva Únie a toto porušenie je dostatočne závažné, pokiaľ je v zjavnom rozpore s judikatúrou Súdneho dvora v danej oblasti. Z judikatúry Súdneho dvora totiž jasne vyplýva, že pracovný čas zodpovedajúci pracovnej pohotovosti a pohotovostnej službe, počas ktorých je dotknutý pracovník fyzicky prítomný na pracovisku, je súčasťou pojmu "pracovný čas" v zmysle Smernice. Otázka súvisiaca s pojmom "pracovný čas" v zmysle Smernice neponecháva priestor na akékoľvek pochybnosti o tom, že žalobca pracoval nad stanovený limit v zmysle čl. 6 písm. b) Smernice a že medzi porušením článku 6 písm. b) Smernice a ujmou, ktorá vznikla žalobcovi v dôsledku straty času, na ktorý by mal žalobca nárok (ak by bol maximálny týždenný pracovný čas upravený týmto ustanovením dodržaný) a ktorý by mohol využiť podľa vlastnej vôle, existuje príčinná súvislosť.

41. Ak žalovaný tvrdil, že žalobca nevyvinul žiadnu snahu, aby vzniku ujmy predišiel, pretože neoznámil zamestnávateľovi, že odmieta vykonávať služobnú pohotovosť, a že to považuje za ujmu na svojich právach, je opätovne nutné poukázať na ustálenú judikatúru SDEÚ, ktorá takúto požiadavku nepredpokladá, a ani z predpisov komunitárneho práva nevyvodzuje. Aj keď Súdny dvor rešpektuje zásadu spoločnú právnym systémom členských štátov, že poškodená osoba pod hrozbou toho, že sama bude musieť znášať škodu, musí tiež vyvinúť primerané úsilie, aby obmedzila výšku škody (rozsudky C-104/89 a C-37/90 Mulder, C-46/93 a 48/93 Brasserie duPécheur Factortame), súčasne berie na zreteľ, že výkon práv na náhradu škody priznaných jednotlivcom ustanoveniami práva Únie by bol znemožnený alebo sťažený, ak by ich návrhy na náhradu škody museli byť čo i len čiastočne zamietnuté z dôvodu, že nevyužili všetky právne prostriedky, ktoré sú im k dispozícii, aj keby to spôsobilo nadmerné ťažkosti, alebo by to nebolo od nich možné rozumne vyžadovať (rozsudok C-445/06 Danske Slagterier). SDEÚ vo veci C-429/09 Fuß prihliadajúc na to, že Čl. 6 písm. b/ Smernice je pravidlom sociálneho práva s osobitným významom, od ktorého sa nemôže odchýliť žiadny zamestnávateľ vo vzťahu k pracovníkovi ako je Fuß (hasič), zohľadňujúc tiež, že pracovník je slabšou stranou v rámci pracovnoprávneho vzťahu, preto je nutné zabrániť tomu, aby mal zamestnávateľ možnosť ho v jeho právach obmedzovať, dospel k záveru, že nemožno považovať za primerané žiadať od takého pracovníka, aby na účely uplatnenia nároku na získanie náhrady škody, najprv podával žiadosť zamestnávateľovi, ktorá požiadavka by bola v rozpore so zásadou efektivity (bod 76 až 87 C-429/09 Fuß). Z uvedených dôvodov nemožno preto v (ne)konaní žalobcu nachádzať žiadny podiel zodpovednosti na vzniku ujmy spôsobenej mu

žalovaným pri implementácii noriem práva Únie. Nachádzanie akejkoľvek možnosti zavinenia na strane zamestnanca, ktorý pred uplatnením nároku na súde nepožiadal zamestnávateľa o „dodržiavanie noriem komunitárneho práva“, by bolo len prenášaním zodpovednosti členských štátov za dodržiavanie práva Únie na jednotlivcov, a umožňovalo by v prípade nesplnenia tejto podmienky vyňať ich nároky z uplatňovania v konaní pred súdom, čo odporuje zásadám úniového práva (bod 83 C-429/09 Fuß, rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19.11.2020).

42. Žalobca bol ukrátený v nemajetkovej sfére o čas odpočinku, ktorý mohol stráviť s blízkymi, fyzicky i psychicky regenerovať. V súlade s princípom rovnocennosti komunitárneho a vnútroštátneho práva, súd aplikoval ustanovenia o nároku na náhradu nemajetkovej ujmy priznávanej fyzickým osobám v prípade zásahu do ich osobnostných práv v zmysle § 13 v spojení s § 11 Občianskeho zákonníka zohľadniac pri určení výšky náhrady kritéria stanovené zákonom a vyplývajúce z judikatúrnej praxe.

43. Nárok na náhradu nemajetkovej ujmy nie je zákonnou úpravou vymedzený reštriktívne, teda tak, aby ho bolo možné priznať len za vopred definované následky. Aj v zmysle § 13 ods. 2 OZ náhradu nemajetkovej ujmy možno priznať z dôvodov demonštratívne uvedených, ktoré však nepredstavujú ohraničený výpočet prípadov, u ktorých nárok na náhradu nemajetkovej ujmy vzniká. Teda nevyžaduje sa iba splnenie podmienky zníženia dôstojnosti fyzickej osoby, či jej vážnosti v spoločnosti, ako to tvrdí žalovaný, ale môže ísť aj o iné vážne následky na osobnostných právach dotknutého jedinca. Žalobca svoj nárok spájal s porušením nároku na odpočinok, a preto súd posudzoval tento nárok ako nemajetkovú ujmu, čo zohľadňuje aj zámery normotvorcu Smernice rady 89/391/EHS a tiež Smernice rady 2003/88/ES. Uvedené smernice boli prijaté v záujme zamedzenia výskytu pracovných úrazov a chorôb z povolania, ich cieľom bolo zaviesť alebo zlepšiť preventívne opatrenia na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pracovníkov a zaistiť vyšší stupeň ich ochrany, ktorý cieľ sa nemal podriaďovať ekonomickým úvahám. Všetci pracovníci by mali mať primeranú dobu odpočinku, pričom pojem odpočinok sa musí vyjadriť v jednotkách času, t. j. dňoch, hodinách, resp. ich častiach, aby sa zabezpečilo, že v dôsledku vyčerpania alebo iného nepravidelného rozvrhnutia práce nespôsobia úraz ani sebe, ani spolupracovníkom alebo iným osobám, a že si ani krátkodobo ani dlhodobo nepoškodia zdravie. Žalobca v dôsledku takého rozvrhu pracovného času, ktorý bol v rozpore s právom Únie, prišiel o voľný čas, ktorý by inak venoval rozvíjaniu osobných, rodinných, priateľských vzťahov i fyzickej a psychickej relaxácii. Nerešpektovaním čl. 6 písm. b) Smernice 2003/88/ES pri rozvrhovaní pracovného času žalobcu, došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Vzhľadom na formu zásahu, ktorá sa považuje v zmysle judikatúry Súdneho dvora za závažný zásah do práv, keď ide o nevratný stav straty niekoľkých stoviek hodín voľného času a času potrebného na regeneráciu pracovných síl, len samotné konštatovanie porušenia práva nie je dostatočným zadosťučinením, a práve peňažná náhrada predstavuje spôsobilé odškodnenie takto vzniknutej ujmy (rozsudok KS Košice sp. zn. 2Co/1/2020 zo dňa 19. 11. 2020). Bolo na rozhodnutí žalobcu, aké právne prostriedky ochrany osobnosti použije, či mu postačí konštatovanie porušenia jeho práv, alebo sa bude domáhať stanovenia dodatočného náhradného voľna, prípadne náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch. Z podanej žaloby mal súd za jednoznačne preukázané, že žalobca sa domáhal náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch vo výške 10.000,00 eur.

44. Nemajetková ujma je taká ujma, ktorá sa premieta do psychickej sféry fyzickej osoby, a do jej postavenia v spoločnosti. Takáto ujma sa bezprostredne nepremieta do fyzickej integrity ani do majetkovej sféry fyzickej osoby. Treba ju dôsledne odlišovať od majetkovej ujmy vzniknutej ako priamy dôsledok zásahu do telesnej integrity fyzickej osoby. Zmyslom náhrady nemajetkovej ujmy v peniazoch je zmierniť nepriaznivý následok neoprávneného zásahu. Náhrada nemajetkovej ujmy poskytuje najúčinnejšiu občianskoprávnu ochranu osobnosti fyzickej osoby. Súčasťou práva na ochranu osobnosti je právo na súkromie a rodinný život. Posúdenie výšky nemateriálnej ujmy je závislé od úvahy súdu. Súd vo svojom rozhodnutí musí uviesť dôvody, pre ktoré bola priznaná náhrada nemajetkovej ujmy v konkrétnej výške. I keď výška nemateriálnej ujmy je predmetom voľnej úvahy súdu, táto úvaha sa musí opierať o preskúmateľné hľadiská. Výška náhrady nemajetkovej ujmy je určovaná základnými zákonnými kritériami, a to predovšetkým závažnosťou vzniknutej ujmy a okolnosťami za ktorých k porušeniu práva došlo. Za závažnú ujmu treba považovať ujmu, ktorú fyzická osoba vzhľadom na okolnosti, za ktorých k porušeniu práva došlo, intenzitu zásahu, jeho trvanie alebo dopad a dôsledky považuje za ujmu značnú, pritom nie sú rozhodujúce jej subjektívne pocity, ale objektívne hľadisko, teda to, či by predmetnú ujmu takto v danom mieste a čase vnímala aj každá iná fyzická osoba. Samotná

závažnosť ujmy v dôsledku neoprávneného zásahu do práva na ochranu osobnosti nie je jediným a výlučným kritériom pre určenie výšky nemajetkovej ujmy v peniazoch, súd musí prihliadnuť aj na okolnosti za ktorých k porušeniu práva došlo.

45. Žalobca skutočne do súčasnej doby vykonáva náročnú prácu nad čas povolený právom únie, ktorá vyžaduje aby bol nepretržite dostupný a plne k dispozícii svojmu zamestnávateľovi. Tým dochádza k zásahu do jeho práva na súkromie, ktorého súčasťou je aj právo na rodinný život, teda právo utvárať, udržiavať a rozvíjať vzťahy medzi členmi rodiny založené na silných citových väzbách. Žalobca sa objektívne nemôže venovať rodine v rozsahu v akom by chcel, ale najmä nemôže zo svojim časom voľne nakladať, nemôže sa venovať svojim záľubám. Pre nedostatok času nemôže ani oddychovať, hoci relax je vzhľadom na rizikovosť jeho práce nesmierne potrebný. Právo na odpočinok je u žalobcu permanentne niekoľko rokov porušované, napriek tomu, že plní v spoločnosti veľmi zodpovedné úlohy, ktoré neraz vyžadujú aj nasadenie vlastného života. Súd považuje pracovnú pozíciu žalobcu za vysoko zodpovednú, rizikovú a fyzicky aj psychicky náročnú. Pri stanovení náhrady za zásahy žalovaného do nemajetkovej sféry žalobcu - práva na odpočinok, súkromie a rodinný život, súd prihliadal na kritéria uvedené v bode 95 Rozsudku Fus, a na závažnosť ujmy, ktorá mu takým (dostatočne závažným) zásahom vznikla, na následky takým zásahom vyvolané, okolnosti zásahu a v neposlednom rade aj na náhradu nemajetkovej ujmy, ktorá je priznávaná všeobecnými súdmi v iných prípadoch, keď súdy aplikujú ustanovenie § 13 Občianskeho zákonníka. (rozsudok Okresného súdu Spišská Nová Ves sp. zn. 5C/49/2018 zo dňa 15.10.2019)

46. Z uvedených dôvodov súd dospel k záveru, že žalobca má na primeranú finančnú náhradu v sume 2.000 Eur nárok, nakoľko porušením práva Únie bolo (aj doposiaľ je) skutočne do jeho osobnostnej sféry zasiahnuté. V prevyšujúcej časti súd žalobu žalobcu zamietol, pretože žalobca nepreukázal že by sa tento zásah negatívne odrazil napr. v jeho medziľudských vzťahoch alebo že by mal dopad na jeho zdravotný stav. Vzhľadom na absenciu takýchto následkov súd považoval sumu 2.000 Eur, za primeranú. Zobral pritom v úvahu i skutočnosť, že žalobcovi priznanú výšku nemajetkovej ujmy súdy priznávajú v obdobných súdnych sporoch (napr. rozhodnutia Krajského súdu v Košiciach sp. zn. 9CoPr/1/2019, 5Co/26/2022, 5Co/64/2022).

47. Výrok o náhrade trov konania sa opiera o ustanovenie § 255 ods. 1 Civilného sporového poriadku, v zmysle ktorého súd prizná strane náhradu trov konania podľa pomeru jej úspechu vo veci.

48. V zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 Civilného sporového poriadku, o výške náhrady trov konania rozhodne súd prvej inštancie po právoplatnosti rozhodnutia, ktorým sa konanie končí, samostatným uznesením, ktoré vydá súdny úradník.

49. Žalobca bol v konaní úspešný, pretože žalobcom uplatnený nárok na náhradu nemajetkovej ujmy bol súdom vyhodnotený ako opodstatnený z dôvodu, že došlo k zásahu do práv žalobcu na vedenie súkromného, rodinného života, i do práva na ochranu jeho zdravia, za ktorý zásah mu patrí nárok na primerané odškodnenie. Výška plnenia závisela od úvahy súdu, na ktorú možno usudzovať len vychádzajúc z konkrétnych okolností prípadu a ustálenej judikatúry, preto žalobcu nemožno zaťažiť procesnou zodpovednosťou za (ne)predvídanie výsledku na základe úvahy súdu. V samostatnom rozhodnutí o výške náhrady trov konania, ktoré vydá vyšší súdny úradník v zmysle ustanovenia § 262 ods. 2 CSP sa zohľadní rozsah priznaného plnenia.

Poučenie:

Proti uvedenému rozsudku je prípustné odvolanie v zmysle ust. § 355 a § 356 CSP.

Odvolanie je možné podať v lehote do 15 dní od doručenia rozhodnutia na Krajský súd v Košiciach, prostredníctvom Okresného súdu Rožňava.

Podľa ust. § 363 CSP, v odvolaní sa popri všeobecných náležitostiach podania uvedie, proti ktorému rozhodnutiu smeruje, v akom rozsahu sa napáda, z akých dôvodov sa rozhodnutie považuje za nesprávne (odvolacie dôvody) a čoho sa odvolateľ domáha (odvolací návrh).

Podľa ust. § 365 ods. 1 CSP, odvolanie možno odôvodniť len tým, že
a) neboli splnené procesné podmienky,
b) súd nesprávnym procesným postupom znemožnil strane, aby uskutočňovala jej patriace procesné práva v takej miere, že došlo k porušeniu práva na spravodlivý proces,
c) rozhodoval vylúčený sudca alebo nesprávne obsadený súd,
d) konanie má inú vadu, ktorá mohla mať za následok nesprávne rozhodnutie vo veci,
e) súd prvej inštancie nevykonal navrhnuté dôkazy, potrebné na zistenie rozhodujúcich skutočností,
f) súd prvej inštancie dospel na základe vykonaných dôkazov k nesprávnym skutkovým zisteniam,
g) zistený skutkový stav neobstojí, pretože sú prípustné ďalšie prostriedky procesnej obrany alebo ďalšie prostriedky procesného útoku, ktoré neboli uplatnené, alebo
h) rozhodnutie súdu prvej inštancie vychádza z nesprávneho právneho posúdenia veci.

Podľa odseku 2 uvedeného ustanovenia, odvolanie proti rozhodnutiu vo veci samej možno odôvodniť aj tým, že právoplatné uznesenie súdu prvej inštancie, ktoré predchádzalo rozhodnutiu vo veci samej, má vadu uvedenú v odseku 1, ak táto vada mala vplyv na rozhodnutie vo veci samej.